

Sovjetska Unija v igri s torijsko diplomacijo

BALTISKE DEZELE IN FINSKA SE BRANIJO SOVJETSKE PROTEKCIJE. — NEZAUPLJIVOST NA OBEH STRANEH. — POGAJANJA S HITLERJEM

Angleška diplomacija si močno prizadeva pridobiti sovjetsko Unijo v zvezo proti Nemčiji in Italiji. V prvi vrsti proti Nemčiji. Anglija skupno s Francijo jamči neodvisnost Poljske in Rumunije. Obe sta v nevarnosti pred Hitlerjevimi imperializmom. Ako Nemčija eno ali drugo napade, sta Anglija in Francija obvezani dati napadeni deželi oboroženo pomoč. Ampak ta pomoč bi kaj zalegla le, če se tudi Rusija pridruži tej zvezi.

Pomiljanje v Moskvi

V Moskvi angleške torijske vlade nimajo radi. Ni še tako dolgo tega, ko je Stalin izjavil, da si Anglija prizadeva uravnati tok evropske politike tako, da bi se Nemčija in Rusija zapletli v vojno, da si zanjo nikakega vzroka, Anglija pa bi imela koristi od tega. Tudi niso v Moskvi pozabili udarca, ki ga je dal ugledu sovjetske Unije Chamberlain lanske poletje s svojimi romanji k Hitlerju. Vzel je s sabo v drugič samo francoskega premierja, Hitler pa povabil Mussolinija, Rusijo pa so ignorirali, da si je bila zaeno s Francijo zaveznička Čehoslovaška, rudi katere se je vršil monakovski sestanek omenjenih štirih. Monakovski mir je Rusijo v Evropi diplomatsko popolnoma izoliral in bi se to stanje nadaljevalo, če bi bil Hitler držal obljubo, ki jo je dal Chamberlainu in Dala-

dierju. Toda ko je vzel Hitler končno vso Češko, pobasal Mel in zahteval Danzig, je postalo tudi Chamberlainu jasno, da bo z agresivnostjo nadaljeval in postal končno tudi Angliji nevaren.

Ponudba za zvezo

Tako se je Anglija odločila, da Rusijo potegne iz izolacije s ponudbo za zvezo proti fašistični agresivnosti. Trozveza Anglije, Francije in Rusije bi jamčila pomoč v slučaju napada vsaki deželi v Evropi, ki bi vprašala zanjo. Imenoma je tako pomoč Anglija in Francija že obljubila — kot omenjeno prej, le Poljski, Rumuniji in Grčiji, s Turčijo pa je sklenila posebno obrambno zvezo. Maksim Litvinov, tedanji sovjetski komisar za vnanje zadeve, je bil predlogu za zvezo naklonjen, ker je on prista takozvane kolektivne varnosti, katero je na zboru lige narodov v Genevi propagiral ob vsaki priložnosti. Dobil pa je "monakovski mir". Diplomatsko bitko je izgubil in njen ugled v krogih sovjetske vlade je padel. Sedanja pogajanja z Londonom je nekaj časa še on vršil in nato bil hipoma odstavljen. Torije v Londonu je zaskrbelo, kaj bo z njihovim že napol sprejetim predlogom zdaj, ko Litvinov nasledil nov komisar vnanjih zadev in se morda spremeni tudi (Nadaljevanje na 3. strani.)

HITLER OBLJUBLJA VAROVATI MEJE JUGOSLAVIJE

Nedotakljivost Jugoslavije jamči Hitler. Tako je izjavil sam na banketu, ki ga je priredil v Berlinu v počast regentu knezu Pavlu in njegovi ženi Olgji. Sploh je bil knez Pavle v Nemčiji sprejet še veliko bolj svečano kakor v Italiji. Vsi kraji v tretjem rajhu, v katerih se je vozil, so bili okinčani z nacijskimi in jugoslovanskimi državnimi zastavami. V Berlinu so zaprli vse šole in urade, da je masa otrok in uradništva napolnila ulico in po naročilu "navdušeno" pozdravljala Pavla in Olgo.

Banket, ki jima ga je priredil Hitler v imenu Nemčije, je bil eden najslajnejših v zgodovini tretjega rajha. Niti Mussoliniju ni priredil bolj razkošnega kot je bil ta — banket, ki ne stane samo nekaj tisočakov, ampak z vsem slavljem vred več sto tisoč dolarjev.

Te stroške si Nemčija ni naprtila iz ljubezni do Pavla in Olge ali do Jugoslavije, nego zato, ker se nadeja, da ji bodo bogato poplačani.

Omenili smo že v prejšnji številki, da knez Pavle ni šel v Nemčijo za zabavo. Obisk mu je bil odrejen. Oa Rim-Berlin drži Jugoslavijo v kleščah. Kaj je njen tajni načrt z usodo te države, danes še ni jasno. Vemo pa, da je Jugoslavija potisnjena v razcep in se sme gibati le kot ji določata Mussolini in Hitler.

rist in ne sluzi gospodarskim interesom tretjega rajha. Za Jugoslavijo je to slabo znamenje. Gospodarsko je že zdaj pod okriljem Nemčije in na drugem mestu pod italijanskim. Postala je "protektorat" in izgubila svojo neodvisnost brez vojne, čeprav je teoretično še zmerom samostojna država v političnem in gospodarskem oziru. Ampak Hitlerjevo zagotovilo dokazuje nasprotno. Vse kar on protektira, ni več samostojno.

Igranje s penzijami v kongresu za enkrat končano

Kongres je porazil takozvani Townsendov načrt za pokojnine z veliko večino glasov, kakor je bilo pričakovati. Samo 55 republikancev, 40 demokratov in en farmer-laborit je glasovalo za predlog, 107 republikancev, 194 demokratov in en poslanec ameriške delavske (New York) pa proti.

Tisti, ki so glasovali za načrt, so to storili večinoma vsled "lastne obljube" v lanski volilni kampanji, da bodo podpirali Townsendov načrt za pokojnine in ga tudi uveljavili. Ko pa so bili izvoljeni, so na "uveljavljenje" pokojninskega načrta Townsendove organizacije nekako pozabili, a ustili so se zanj še zmerom, ob enem pa želeli, da bi tako tudi ostalo. Kajti kar se njih tiče, so zadovoljni s sedanjo plačo in za penzije bodo šele kadar izgube službe. Posegla je vmes administracija, ki je namignila, da

ZAKONI PROTI UNIJAM KLIC V ENOTNOST

Največji zločin v današnji zgodovini do kraja razgaljen

Delavsko časopisje po svetu je dokazovalo od vsega začetka civilne vojne v Španiji, da se ne bi niti pričela, če ne bi bila najprej Italija in potem Nemčija obljubila španskim fašistom odprto oboroženo pomoč.

Italija je pričela pošiljati v Španijo armado, letala in municijo prvi teden civilne vojne, v španski Moroko pa že prej.

Nemčija se je umešala s svojo intervencijo drugi teden civilne vojne.

Rim in Berlin danes to zgodovinsko resnico ODKRITO priznavata, dočim sta jo TAJILA ves čas civilne vojne in se izgovarjala, da imata v Španiji le "prostovoljce", kar je njihova privatna zadeva.

Pariz in London sta ves čas VEDELA, da sta Italija in Nemčija odkrito v vojni proti španski republiki, v zvezi temu so vse te štiri velesile lagale svetovni javnosti pod krinko NEUMEŠAVANJA v špansko civilno vojno.

Danes Rim in Berlin PROSLAVLJATA italijansko in nemško zmago v Španiji. Republike niso porazili Španci v Španiji, nego italijanska in nemška armada v Španiji.

V zvezi tej resnici, ki smo jo vedeli v delavskem gibanju v začetku kakor jo vemo danes, je bila svetovna javnost res pod vtisom, da ni v Španiji prizadeta z intervencijo nobena država, razen morda Rusija.

Tako je mogočna laž, kadar se jo poslužijo diplomacija, da masa ne more izvedeti resnice, in če jo izve, smatra, da je resnica laž in laž pa resnica. Kapitalistično in buržoazno časopisje sploh, radio itd. je pomagalo diplomaciji vzdržati to laž, če ne bi Mussolini in Hitler SAMA vrgla krinke z obraza in PRIZNALA, da je zmaga nad republiko v Španiji edino NJUNA zmaga.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

V New Yorku so 30. maja imeli člani socialistične mladinske lige ob paradi vojaških in drugih patriotičnih organizacij svojo demonstracijo in napisali proti vojni. Člani ameriške legije so šli ven iz svojih vrst in jih pretepli. Šest je bilo toliko poškodovanih, da so jim pozvali zdravnika. Polcija je prizor mirno opazovala.

V Bronxu se je na Spominjski dan vršila parada vetera-

nov, v kateri je marsikal tudi italijanski oddelek. Ko so koralaki mimo odra mestnih, državnih in vojaških dostojanstvenikov, so jim Italijani oddali fašistični pozdrav. To je med nekaterimi povzročilo zgražanje in proteste.

Delavci WPA naj dobe po 15 mesecih dela 60 dni počitnic brez plače. Tako predlagajo nekateri kongresniki z oporo (Nadaljevanje na 5. strani.)

Masne eksekucije v Španiji

"Nad sto ljudi na dan je eksekutiranih samo v Barceloni", brzojavlja iz Pariza ameriški žurnalista Richard Mowrer čikaškim Daily News. V vsi ostali Španiji je obsojenih v smrt in ubitih vsak dan povprečno tri sto ljudi. Mowrer pravi, da imajo v Parizu te podatke iz mnogih verodostojnih virov v Španiji.

Tisoče, desetstisoče drugih republikancev je v koncentracijskih kempah, in skupno z republikansko armado pa stotisoče Špancev na prisilnem delu.

Teror vlada Španijo. Prinesla rta ga ji Mussolini in Hitler s svojo zmago za generala Franca, ki jima zdaj uslugo plačuje z živili in rudami, katere bi Španija sama potrebovala, in bi tudi jih, če bi zmagala republika.

Velike pravice

Jugoslovanska vlada je letos uveljavila z odobritvijo skupščine zakon, ki ji daje pravico vladati z dekretom. Ministri so v tisti razpravi zatrjevali, da vlada novih pravic ne bo izrabljala za upeljavanje diktature, nego za demokratiziranje države. Po novih določbah sme menjati vse dosedaj obstoječe politične zakone, torej tudi zakonke določbe o tisku, zborovanju, društvi, strankah in volitvah v parlament ter občine, o nošenju ter razobešanju zastav itd.

Delavska stranka noče s komunisti

Angleška delavska stranka je na zboru v Southportu odklonila predlog za "enotno fronto" s komunisti, liberalci in kooperativno stranko z 2,360,000 proti 248,000 glasovi. Delavci na konvencijah v Angliji glasujejo na podlagi števila članov, ki jih zastopajo.

Operatorji vzpenjač v Chicagu obnovili pogodbo

Unija operatorjev vzpenjač v Chicagu je nedavno obnovila pogodbo z Building Managers' asociacijo, ki določa, da ostane meza operatorjev kot do zdaj, namreč od \$140 do \$145 na mesec. Pridobili pa so teden plačanih počitnic. Mnogo operatorjev vzpenjač v Chicagu je neorganiziranih, posebno v trgovinah in tudi v drugih zgradbah.

OFENZIVA INDUSTRIALCEV POD MASKO PATRIOTIZMA IN BOJA ZA FARMARJE

SLOZEN NASTOP UNIJ AFL IN CIO V ILLINOISU PREPREČIL SPREJEM PROTI-DELAJSKE POSTAVE. — PODGOVERNER STELLE ZA ZDRUŽENJE PREMAGARJEV

Pet držav ima že uveljavljene zakone, ki so bili sprejeti pod pretvezo odpravi anarhične razmere v stavkah in protektirati koristi farmerjev in malih trgovcev ter "lojalne" delavce pred napadi drhali. Te države so Minnesota, Wisconsin, Oregon, Pennsylvania in Missouri. V mnogih drugih debatirajo o njih v legislaturah in je gotovo, da bodo marsikje predlogi za kontroliranje unij in stavk sprejeti, ali pa obstoječi zakoni postreni.

Uspešen enoten nastop

V illinoiski zakonodaji so bili poslanci že prepričani, da bo zakon za "industrialni mir" sprejet z veliko večino. Predložil ga je vodja takozvanega farmerškega bloka poslanec Lanz in argumentiral, da je njegov namen protektirati unije, farmerje, ki imajo dostikrat vsled stavk veliko škodo, mir v industrialnih sporih in koristi splošnosti. Illinoiska trgovska komora, ki je financirala kampanjo za Lantzovo predlogo, je stala v ozadju, kakor da se to nje ne tiče. S tem je mislila presepiti javnost, da v zakon ni zainteresirana. Ampak unije AFL in CIO v Illinoisu so vedele kakšen je namen Lantzove predloge. Če bi bila sprejeta, bi bilo težko ne samo podvzeti uspešno stavko, ampak tudi organizirati delavce v unije. Poslale so v Springfield toliko "lobistov" in apelovali na poslance, da je večina v senatu glasovala proti. Tako se Illinois za enkrat še ni pridružil tistim državam, ki že imajo zakone za omejevanje unijskih aktivnosti.

Preteza s farmerji

Ko je bil oznanjen izid glasovanja v illinoiskem senatu, je poslanec Lantz užaljeno dejal, da so farmerji zopet izprevideli, kako malo se brigajo za koristi farmerjev mestni poslanci. Ustrašilo se unijskih agitatorjev in glasujejo iz bojazni pred profesionalnimi delavskimi vodji proti svojemur prepričanju, je izjavil. Resnica je, da farmerji niso nič izgubili, pač pa zveza industrialcev. Čimboljše se godi delavcem, čim več zaslužijo, toliko boljše je tudi za farmerje. Res, da kadar stavkajo vozniki tovornih avtov na deželi, imajo v nekaterih slučajih

škodo tudi farmerji, ako se jim pokvarijo prideški, ker jih vsled stavke ne morejo poslati na trg. Ampak taki slučajji so redki. Lantzov predlog pa bi udaril vse unije, ne samo unijo prevoznikov.

Prepovedi v zakonih

V sprejetih zakonih za "industrialni mir" so sedeče stavke strogo prepovedane. Določene so kazni za posameznike, ki bi to določbo kršili, in za unije, ki bi se posluževale tega sredstva. Zelo stroge so določbe o piketiranju. Biti mora mirno; masna piketiranja so zabranjena; piketirani smejo edino stavkarji iz dotičnega podjetja, nikakor pa ne tisti ljudje, ki niso bili uposleni v njemu. Nikogar se ne sme pri delu ali na glicih siliti v unijo. Ako se bi unijski organizatorji te točke držali, bodo mogli agitirati za pristop samo še po hišah. Prepovedano je pretiti delodajalcem ali hujskati proti njim z namenom, da se jih prisili ugoditi zahtevam unije. Strogo je prepovedano napraviti delodajalcu kakršnokoli škodo in v slučaju kršitve te določbe bodo morali škodo poravnati prizadeti posamezniki in njihova organizacija; dalje so za kršilce določene tudi zaporne kazni. V nekaterih državah je "checkoff" v novih postavah prepovedan, zakon v Pennsylvaniaji pa določa, da je dovoljen le, kjer so zanj pri volitvah izreče večina volilcev, vrh tega pa mora vsak delavec podpisati posebno listino, katero dovoljuje ta sistem. Checkoff pomeni, da delavec sama o trga delavsko članarino za unijo od njihove plače in jo izroči v skupni vsoti uniji, s katero ima pogodbo.

Neuspešna opozicija

Kakor v Illinoisu, je bila proti sprejemu te postavbe AFL in CIO, toda večina poslancev unije niso mogle pridobiti proti predlogu, čeprav so v tem slučaju enotno delovale. Zagovorniki predloga so debatirali, da so sedeče in druge stavke v Pennsylvaniaji, ki so bile spremljane z nasilji, povzročile milijone dolarjev škode, kar je treba v bodoče preprečiti. Tudi brez teh zakonov so unije prošle mesece dolgoletne precej udarcev na sodiških, med njimi v Pennsylvaniji (Nadaljevanje na 5. strani.)

V tej in prihodnji številki

Kaj je z združenjem podpornih organizacij, kulturnih društev in časopisov? Članek o tem je na 2. strani.

Posvetva, ki jih je dobila katoliška cerkev v Sloveniji, so vredna nad 40 milijonov dolarjev. Čitate o tem članek v tej številki, snako članek o borbi delavstva v Sloveniji in v ostali Jugoslaviji za ohranitev svojih strokovnih organizacij.

Ali vrši Rusija v pogajanjih z Anglijo za medsebojno zvezo politično ali le tradicionalno meštarsko politiko, kakršna je običajna v diplomaciji? Članek o tem je na 1. strani, snako članki o pokoparju Townsendovega penzijskega račeta v kongresu, o notranjih trenjih u enijskem gibanju, o posetu kneza Pavla v Berlinu in možnih posledicah le pa pregled dogodkov po svetu.

Na 4. strani so komentariji in dopisi, med njimi Gardnova razprava o bodočnosti JSZ in soc. stranki. Odgovor bo objavljen prihodnjič.

Poleg teh je v tej številki mnogo dopisov, nadaljevanje potpispa "Preko Atlantika", Vrhov prevod "Zenitve carja Dušana" in razne novice. Prav tako zanimivo gradivo je na angleški strani.

V eni prihodnji številki bo opisal Frank Zaitz paviljon sovjetske Unije na svetovni razstavi. Razprava o JSZ in njenih problemih, in o Prosvetni matici, bo nadaljevana skozi do prihodnjega zborna.

Ko to številko prečitate, ponudite jo znancu, in mu priporočite, da naj tudi on postane naročnik "Proletarca".

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četrt leta \$1.00,
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Združevanje ali pridruženja

Predlogi za združenje slovenskih podpornih organizacij, kulturnih društev enakih smeri, podpornih društev iste jednote ali zveze v naselbinah, enako revij, dnevnikov in tednikov, niso nič novega. Slovenska javnost se je z njimi več ali manj že dostikrat ukvarjala. Tu in tam je bilo kako združenje res izvršeno, še več pa je bilo razkolov, posebno na kulturnem polju. Tu in tam je kaka organizacija razpadla, pa je bilo namesto nje ustanovljeno kaj novega, če so bili pogoji zato. Prenehali so listi, pa je kmalu nastal kje drugje ali pa ravno tam nov in tako se dogaja še danes. Med katoličani sta nastali v apelih za slogo med njimi dve novi katoliški podporni organizaciji, ker so bile razprtije med njimi jačje nego klici v enotnost. Dobili smo veliko samostojnih podpornih društev, ki nekatera dobro uspevajo.

Tudi klic, "čemu je treba Slovincem v Ameriki toliko časopisov," je že star pojav.

Klici v združevanje se glase na papirju in na shodih jako lepo, ker se jih lahko okraši s sentimentalnostjo in pa z argumentom, kako nesmiselno je vzdrževati tako mali skupini toliko raznih organizacij in listov. Najlaglje je predlagati združenje tjavendan, ker ni treba predložiti nikakega načrta in prevzeti nobene odgovornosti. Tak je bil na primer Adamičev velikuđušni predlog za obvarovanje slovenskih literarnih umetnin in književnikov v Sloveniji pred pretečo Hitlerjevo nevarnostjo. "Predlagam, da se jih otme," je dejal v bistvu, "a načrta nimam. Naj si ga pripravijo v ta namen merodajne slovenske organizacije."

Predlagati je zelo enostavno. Zamisliti se v načrt, ki bi bil izvedljiv, to je kajpada težje.

Imeli smo na primer že veliko gibanja za združenje slovenskih naprednih in nepristranskih jednot in zvez. Bili so predloženi razni načrti, izvedljivi in neizvedljivi, vršila so se radi njih splošna glasovanja in izredne konvencije, rezultat pa je združenje Slovenske del. podp. zveze s SNPJ, pred tem pa se je s SDPZ združilo Društvo sv. Barbare in Slovensko podporno in penzijsko društvo, ali kakor se je že imenovalo. SSPZ — oziroma opozicija v nji je združenje s SNPJ po dolgem boju, ki se je končalo na sodišču, prepričala. Članstvu je dokazovala, da to ne bo združenje, nego pridruženje, torej izginjenje SSPZ.

V praksi bi se tako tudi zgodilo, neglede kako bi pogodba poudarjala združenje, ne pa pridruženje. Naravni zakon je, da mala organizacija utone v veliki, pa čeprav se z njo združi, namesto "pridruži".

Urednik Prosvete je pred tedni komentiral pogajanja za združenje med Slovensko hrvatsko zvezo in HBZ. Razprave v prvi za združenje bodisi s SNPJ ali s HBZ so trajale več let, dasi ji je bilo združenje s kako večjo organizacijo življenska potreba. Pa so nastajale ovire in nesoglasja, tehnična in druga. Tako je bilo tudi v prejšnjih sličnih pogajanjih. Pa omenja Prosveta, da je HBZ zagotovila tajniku SHZ službo, kar je akciji za združenje zelo pomagalo. Tudi SNPJ je že v pogajanjih za združenje s SSPZ odboru slednje zagotovila, da dobi njen tajnik službo v glavnem uradu, čim se obe organizaciji zedinita za strnjenje v skupno jednoto.

Slovenske podporne organizacije uposljujejo danes prilično več glavnih odbornikov v svojih uradih kakor takrat in tudi več klerkov imajo. Ze to samo na sebi bi bilo ovira v akcijah za združenje. Danes je težko dobiti celo slabe službe in nihče se ne bi rad poslovil od take, ki jo smatra za dobro, ali vsaj za boljše kot so pri WPA. Nobena slovenska podporna organizacija se danes ne ogreva za združenje, čeprav je ta ali ona načelno zanj. Vse dokazujejo, da napredujejo v imovini, članstvu in solventnosti, torej kar se uprav samih tiče, nimajo vstopnega delovati za pridruženje svojih organizacij h kakim večjim, članstvo samo pa je v splošnem za to akcijo tudi brezbrizno. Velik optimist in nepoznavalec dejstev je tisti, ki misli drugače.

Še celo zveza jugoslovanskih podpornih organizacij je bila fiasco, tako malo skupnosti in volje za sodelovanje je bilo med njimi.

Mala podporne društva iste organizacije v posameznih naselbinah se že dolgo združujejo, kajti ena so postala pre-majhna za uspevanje in vrh tega v takem združevanju nihče ne izgubi službe in noben član ne postane član "druge" organizacije.

Združevanja na kulturnem polju je bilo v naših naselbinah malo. Več pa razdruževanja. Baš v pevskih in dramskih zborih se dogaja največ zamer. Vrh tega imajo vodilni člani lahko tudi prepričanje, kot vsakdo drugi, pa morda skušajo svoj pevski ali dramski zbor uporabiti v korist idejam, v katere verujejo, ali pa celo v kake politične namene s povsem sebičnim ozadjem. Ker pa morda niso vsi člani enakega mišljenja v takih stvareh, posebno v politiki ne, se je primerilo, da so se dogodili že zelo resni razkoli s težkimi posledicami. Močnemu pevskemu ali dramskemu zboru, ki uspeva, ni za združevalne akcije. Lahko se mu drugi pridružijo, toda pod njegovim vodstvom. Močni zbor bi postal s pridruženjem še jačji in morda tudi kvalitativno boljši, dokler ne bi kdo drugi ustanovil novega zbora, bodisi vsled zamer, zlih nakan, ali iz resnične potrebe.

So kraji, kjer bi bilo združenje zborov kulturnemu delu res v korist. In kjer so pogoji za to, so že prišli ali pa bodo prišli

KAJ BO Z JUGOSLAVIJO?

V Jugoslaviji marsikdo misli, da je varna, ker jo hočeta dva prijateljska si diktatorja, Mussolini in Hitler, pa je ne bo vsled tega nihče dobil. Nič se pa ne ve, kako sta se lani na svojih obiskoma drug drugega domela glede bodočnosti te države. Dejstvo je, da jo res hočeta oba, in dejstvo je tudi, da jima je vsled geografske lege izročena na milost in nemilost. Jugoslovanski vnani minister je moral pred nekaj tedni na obisk v Rim in Berlin, in za njim pa regent knez Pavle. Na gornji sliki je Pavle z italijanskim kraljem Viktorjem Emanuelom, ko je bil na posetu v Rimu. Prošli teden je bil knez Pavle v Nemčiji, kjer so mu prirejali še večje svečanosti nego v Italiji. Kakor izgledajo stvari danes, bo Jugoslavija hočeda noč postala poslušno orodje nemiko-italijanske zveze v politiki in gospodarstvu.

skupaj. Če volje in pogojev za enotnost ni, jo tudi apeli za združenje ne bodo ustvarili.

Predlogi za združenje listov so absurdnost. Angleški se združujejo na ta način, da kadar pride eden v gospodarske težkoče toliko, da se mu ni mogoče izkopati iz njih, ga lastniki ponudijo naprodaj konkurenčnemu listu. Prepričanje pri tem ne pride v upoštevanje. Konkurent ponudi list s tiskarno in pravicami vred kupi in tako se pocieni iznebiti tekmeča. Med slovenskimi listi je možnost za tako "praktično" združenje samo v Clevelandu, kjer si dva dnevnika, vsak s svojo tiskarno, res energično konkurirata. Tudi v Chicago sta dva slovenska dnevnika, ki pa si v ničemer ne tekmujeata. V ostalem, čemu govoriti o kakem združenju listov, ko pa smo v tej krizi dobili štiri nove ne da bi kakšen od prejšnjih propadel.

Zanimivi so v tem oziru ljudje pittsburskega krožka. Začeno nov list, nato pa ponavljajo klice kogarkoži za "združenje listov". Kar taki "združevalci" žele je, da se jim bi drugi "pridružili", kajti besede "združenje" ni v njihovem leksikonu. Smešno, pravzaprav cirkuško je tako združevanje — pesek v oči nepoučenim čitateljem.

Izmed vseh so edino obligatna glasila podpornih organizacij brez gospodarskih težkoč. Večina ostalih se bori za obstanek od meseca do meseca. Ampak izhajajo in bodo, dokler ne bo breme težje nego so ga izdajatelji zmogni zmagovati.

Združenje je lepa reč. Kvarno in krivično je, če se, moči onih, ki trdijo, da so za ene in iste ideje, razkosavajo in se večasi celo obračajo druga proti drugi. Delavstvo v splošnem ima na primer ogromno škodo od razkolov in bojev v unijah in med unijami, enako na političnem, gospodarskem in kulturnem polju. Pa apelira za združitve delavstva Roosevelt, delavska tajnica Perkins in nešteto drugih. Sklicujejo posvetovanja, sestavljajo načrte in apelirajo. Ampak združenja, tistega idealnega združenja, v katerega verujemo, ni kar tako lahko uresničiti, ker so tu poleg sebičnosti posameznikov vendarle tudi idejne razlike.

Združevanje — pa bodi med nami ali v splošnem — je torej stvar razvoja in pa iskrenosti onih, ki so za skupno delo v iste namene. Takih ljudi pa je še zmerom premalo. Kolikor jih je, delajo naprej za zedinjenje vsega kar spada, ali bi moralo spadati skupaj in to je načelo tudi Proletarca, ki pa se ne udaja v iluzije.

"MI HOČEMO ZABAVE!"

Pred leti te hudičeve depresije smo večasi igrali na odru igre iz delavskega življenja. Večina ljudi takih iger ni marala. Rekli so: "Mi hočemo zabave in smeja." Češ, kaj bomo gledali emarvost na odru in je še plačali povrh. Dovolj imamo žalosti v tovarni. Boljše je, da gremo v muvi. Tam plačam 10c, pa gledam dve uri ali še več, da me oči bole. Poleg tega je lepa muzika.

In res. Cel blok jih je v liniji potrpežljivo čakalo, da so prišli na vrsto. Videli so primumkjenno zaljubljenno romanco. Plehko komedijo. Pokazali so jim Hooverja, nekaj patriotičnih dam z zastavicami v rokah in pa kakšne race na farmah. Dandanes pa prav za takšno nič koristi zabavo računajo od 20 do 35c vstopnine. Ako je res kaj dobrega, tedaj stane 50c, \$1 ali več.

Mi pa si ne upamo računati več kot 35 do 50c za vprizoritev najboljšo oziroma najtežje drame. In se tudi ne izplača, ker niti toliko dohodkov ne pride, da bi krili najbolj nujne izdatke. Potem veste, kaj nas čaka! Povrh tega je težko za igralske moči. Eni, ki bi bili zato, jim ni igra po volji oziroma vloga. Drugi zato, ker jim društvo ali klub za katerega se bi igrali, ni všeč. Tretji so prestari, in četrti imajo dovolj drugih skrbi itd. Mladina slovensko teško govori, ali pa sploh ne more. Saj še angleških nočejo igrati. Čemu nam bo pa SND? Oder in scenerija čaka. Sem

pa tja kakšen koncert, shod ali muvi in to je vse. Iz starega kraja pa ni nadomestnih moči. Najpoglavitejši vzrok tej naši stagnaciji na kulturnem polju pa je delo brez plače. Za eno igro vzame po dva meseca, da je zrela za oder. Ta dva meseca vsaki teden po dva večera in vsak večer po dve, tri ali pa še več ur za vaje. Zrtve so res velike. Ampak plače ne more biti, ako ni dohodkov. Pa pustimo igranje. Bomo videli, če se bo svet vseeno obračal.

Martin Judnich.

Dva nova zamorska škofa

Papež je dne 31. maja imenoval za škofa dva afriška zamorca, namreč enega v Madagaskarju in drugega v Ugandi. Oba sta misijonarja in prva afriška zamorca, ki sta dobila škofovsko kapo. Prejšnji papež je imenoval za škofe 18 Kitajcev, 8 vzhodnih Indijcev, 3 Annamite, 2 Japonca, enega Etiopca in enega Senegalca. Namen cerkve je pridobiti vpliv, sledbenike in dohodke med drugimi plemeni v nadomestilo za izgubljeni vpliv in dohodke v Nemčiji, Avstriji in na Češkem. Italijanska vlada ji njeno misijonsko taktiko med drugimi plemeni zelo odobrava, ker smatra, da se zaeno s cerkvenim vplivom širi v Afriki in Aziji tudi ugled italijanske države.

POSESTVA, KI JIH JE VZEL CERKVI CESAR JOŽEF II., JI JE JUGOSLAVIJA VRNILA

Ko sva lani z ženo hodila po gozdovih okrog Bohinjskega jezera, ob slapu Savice, po poljih v teh krajih in okrog Bleda, sva vpraševala ljudi, čega vo je vse to. Posebno gozdovi. Nič se ne zdi, da so parcelirani. Izgleda kot da je vse to eno posestvo. Nekateri teh gozdov so bogato zaraščeni in mikavna debela smrek in drugega drevja čakajo sekire. Veliko bogastvo je v njih.

"Da, to je vse eno posestvo," so nama pojasnjevali v hotelu "kraljestva zlatoroga" ob kraju Bohinjskega jezera. Hotel je nov, moderen, last slovenskega planinskega društva in zgrajen s pomočjo posojila iz pokojninskega zavoda. Od tega hotela dalje vodita ob eni strani bližnjica in ob drugi dokaj dobra vozna cesta k slapu Savice in dalje v gore.

"Nekoč je vladal Avstrijo cesar — ime mu je bilo Jožef II., ki je smatral, da si je cerkev nagrabila vse preveč zemlje, da se redi na nji vse preveč menihov in nun, pa jih je kratko malo mnogo izgnal in posestva proglasil za last države."

"Škoda, da niso bili tudi drugi cesarji taki," je pripomnil nekd. "Franc Jožef je dal cerkvi na Slovenskem veliko posestev in samostanov nazaj, dohodke od ostalih gozdov, njih planin in žag pa je porabil za plače duhovnikom. Tako dela tudi Jugoslavija. Vse, kar ji ta posestva prinesejo, gre v sklad za plače duhovnikov v naši škofiji. Zato se ti gozdovi in drugo imenujejo prej pod Avstrijo in zdaj pod Jugoslavijo "posesti verskega zaklada".

Ko je jugoslovanska vlada sklenila konkordat s papežem, je med drugim določal, da se vse te prostrane gozdove, polja in planine vrne cerkvi, kateri so bila vzešta. Pravoslavni Sibi pa so proti pogodbi s papežem dvignili tolikšen dirndaj, da je konkordat padel v vodo in utonil. Nekateri delci pa so se od celotne pogodbe odtrgali in priplaval na vrh. Med temi je bila določba za povrnitev teh posestvi cerkvi. Dr. Anton Korošec namreč ni bil zastoj v vladi toliko let.

Ker je režimu tako zvesto pomagal in igral vrhovnega orožnika države, zasluži to pač nekaj nagrade. Če že srbski poslanci vsled nasprotovanja svoje cerkve nočejo sprejeti posebne pogodbe s papežem, lahko vseeno dovolijo, da dobi cerkev na Slovenskem nazaj tudi tisto bogastvo, ki ga ji je vzel omenjeni cesar in ji še ni bilo vrnjeno. Vlada je v svoji skrupelnosti to predlagala in poslanci — ki jim je vseeno kdo ima na Slovenskem nekaj tisoč hektarjev več ali manj, so stvar enostavno potrdili in bogastvo, o katerem je mislil Jožef II., da bo v naprej služilo koristim ljudstva, bo zopet popolnoma cerkveno in deležno olajšav v raznih davčnih postavah, dočim jih revni kmetič mora v celoti plačevati.

To, da je cerkev dobila ta posestva nazaj, še ni vse. Tudi dohodki od njih so popolnoma njeni in lahko stori z njimi kar hoče. Dozdaj jih je država dala v svojo blagajno v sklad za plače in pokojnine duhovnikom. V bodoče pa jih bo plačevala vse iz davkov.

V tem torej je glavna pridobitev cerkve, ki je bila v Sloveniji že prej največja veleposelstnica. Sploh so drugi veleposelstniki v primeri z njo pritlikovci. Celotna posest verskega zaklada obsega 27,041 hektarjev, kar je okrog 67 tisoč akrov v ameriški meri. Od tega je v Bohinjski Bistrici 12,863 hektarjev, na Bledu 7,930 ha., v Kranjski gori 3,420 ha., v Kostanjevici na Dolenjskem pa 1,927 ha. Čistega gozda je 17,000 hektarjev, ostalo pa so njive, pašniki, planine, travniki, vinogradi itd.

67,000 akrov takega posestva je tudi že v Ameriki precejšnja imovina, še veliko več pa pomeni v mali deželici kot je Slovenija, kjer si smatran za posestnika že če imaš njivico.

Zanimivo je, da je dobila cerkev na Slovenskem nazaj posestva, ki jih ji je vzela Avstrija, oziroma njen cesar Jožef II. za Avstrijo, zdaj pa jih v Avstriji in Nemčiji jemlje cerkvi za tretji rajh Hitler. Dne 30. maja v tem letu je Hitlerjeva elitna garda okupirala palačo solnograškega nadškofa Sigismunda Waitza. On ni le nadškof, ampak primat katoliške cerkve v Nemčiji. 30 dni pred omenjenim datumom mu je nacijska oblast naznanila, da se mora izseliti, ker potrebuje to palačo Hitlerjeva garda. Nadškof je nato apeliral na firerja, naj mu pusti ostati v palači, ki je sedež solnograških nadškofov že nad stoljetje. Hitler ni odgovoril, pač pa vlada, ki mu je pojasnila, da je Avstrija vzela leta 1805 solnograški nadškofiji vsa posestva in od tedaj so državna svojina; nadškof je sicer zatrjeval, da je tri leta pozneje cesar Francis II. nadškofu spet dovolil prebivati v tej palači, pa so se naciji ponorečevali, da je imel sijajno stanovanje torej dovolj dolgo zastoj.

Hitlerjev režim je zaplenil lani in letos v Avstriji tudi nekaj veleposestev, ki so bila še "legalna" last cerkve, oziroma samostanov, češ, da jih ne zna upravljati in da so bila v resnici posest ljudstva. Ni čudno, da si marsikdo v Avstriji misli, mar naj bi to storili socialisti takoj po svetovni vojni, in tudi na Slovenskem jih ni malo, ki dajo Hitlerju prav — češ, tudi pri nas bi ga bilo treba, on bi že pokazal tem gospodom v talarjih, čigava je zemlja. Neprikljka je v tem — na kar ti ljudje ne pomislijo, da cerkvi in židom vzeto imovino tudi Hitler ne uporablja v korist ljudstva, ampak za interese nacije.

S pomočjo imovine, denarnih zavodov, zadrug in drugih gospodarskih ustanov, ki jih kontrolira duhovščina po Slovenskem, in s pomočjo posestev samostanov, verskega zaklada, škofije, župnij in šolskih ustanov, ima katoliška cerkev v našem rojstnem kraju tako velik gospodarski vpliv, da ji je že s tem omogočeno tudi politično držati ljudstvo k tlom. Vrh tega dobivajo duhovniki še plače od države. Ker pa se za duhovnike beseda plača glasi nekam nizko, jo imenujejo "kongura". Pomeni isto kot plača, le povedana je v tuji besedi.

Frank Zaitz.

Morda se staramo?

Joseph Mihelich piše iz East Helene, Mont., da je slovenska naselbina postala čisto mirna. Poskušal je razpečati naročene izvide "Majskega Glasla", pa mu je eden ostal, poleg onega, ki ga je vzel zase. V Montani, posebno v East Heleni, so bili Slovenci večasi živahniji. Zdjaj pa, ko tega ali onega vprašaj, se prvi izgovarja, da nima časa čitati, dasi ga im v resnici 24 ur na dan; drugi nima denarja, tretji, da še lanski izvod ni prečital, itd. Enako je na agitaciji za Proletarca. Prvi ima že itak dovolj listov, ki mu leže okrog ne da bi jih čital, ta ima glasila, v katerih je vse enako pisano — torej izgovorov cele koše. Imamo pa naročnike, ki jim je "Proletarec" ljub list. Eden the je Anton Strainer. Zaradi boleznii ne more poravnati naročnine takoj, bo pa jo pozneje in želi, da če nekaj zaostane, da mu lista ne ustavimo. Seveda ga bo prejemal. Strainerju želimo, da kmalu ozdravi.

Mihelich dalje poroča, da je v Heleni, ki je glavno mesto Montane, zdaj veliko življenja in aktivnosti s pripravami na diamantni jubilej mesta. Možeje in fantje se že dolgo ne brijejo, da bodo pravi "westerners". Postanek tega mesta je bil leta 1864. Mesto tudi primerno kinžajo, oziroma "seenerirajo", da bo res izgledalo kot kempa "divjega zapada". Mihelich vabi nas in druge rojake to poletje v Heleno, da se

navzijemo svežega gorskega zraka in da se poglabimo v dni, ko je bila to še divjina. Res bi bilo bilo prijetno, če bi mogli iti, posebno naš to mika tiste, ki smo preživeli precej let na zapadu.

Slovenski delavski center

Chicago.—Michael Reading, ki je bil lani vrtnar našega centra, vprašuje iz Pasadene v Californiji, kdo v centru letos opravilja to delo in pa če so rože že v cvetju. Pravi, da spet živi kot človek, ker ima po dolgih letih delo podnevu. Kakor tu, ko je delal ponoči vsak dan, 7 dni v tednu 12 ur na dan, ima tudi v svoji novi službi opravka s cvetjem in rastlinami, le da ima tam v oskrbi vrt, tu pa je delal v "toplih gredah" (hotbed), ki so sicer tudi velika stvar in polne cvetja, a Pasadena je pač Pasadena, ki je vrt in cvetličnjak sama na sebi. Veseli nas, da je naš prijatelj zadovoljen v novi službi. Piše tudi, da Proletarca z zanimanjem čita.

Naša letošnja vrtnarja sta John Chemazar in Lucas Groser ml. Zasajeno je z rožami vse. Kot običajno, jih je bilo treba precej kupiti, nekaj je stalnih, precej pa jih je dal J. Olip in tudi J. Oven. Z avtom sta nam bila na razpolago Fr. Groser in J. Drasler. Tudi Mrs. Groser je nakupila nekaj rož in jih posadila. Chemazar jih je tudi prinesel par jako lepih.

Nadejamo se, da bodo letos različne grede spet vzbujale občudovanje, kakor lani. Brigata se zanje kot že omenjeno Chemazar in L. Groser ml., pomagali je pri sajenju Joseph Turpin, in kajpada, pogostoma vidite na vrtu našega starega znanca Johna Težaka, ki trga plevel iz trave in čisti. Luka Groser, upravitelj družabnega kluba Slovenski center, pravi, da se mu zdravje po operaciji naglo vrača in upa, da bo kmalu nazaj na svojem starem mestu.

John Sprohar je delo na balinšču dokončal. Ura za balinčarje je do 10. zvečer, ob tem času pa luč ugasne. Na Spominjski dan je bilo med balinčarji tudi par rojakinji iz Clevelanda, ki so se vračale iz Minnesote, in nekaj drugih iz zunanjih krajev. —c.

Travers Clement lepo pozdravljen

Soc. organizacija čikaškega okraja je priredila novemu tajniku soc. stranke pozdravni banket, ki se ga je udeležilo okrog 125 sodrugov in somišljenikov. Tajnik Travers Clement je v svojem nagovoru dejal, da se zaveda odgovornosti dela, katerega je prevzel in ga upa vršiti s čimboljšimi rezultati. V strankine namene se je zbrala vsota \$85. Glavna pozdravna govornika sta bila Maynard Krueger in Paul Porter.

Joseph Lever v bolnišnici

Cleveland, O. — Joseph Lever, ki je čitatelj Proletarca znan iz dopisov in mnogim osebno, se je moral podvreči operaciji. Zdravi se v mestni bolnišnici (City Hospital) v oddelku 64. Prijatelji mu želimo čimprejšnjega okrevanja.

Tole mi ne gre v glavo...:

Čemu je lajgle pridobiti maso z lažmi nji — škodo kakor pa z resnice nji v korist?

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

XXVI.

"Gremo še na Pohorje," so rekli mariborski sodrugi. Pohorje, okrog 3.500 čevljev nad morjem, je ljubiteljem narode v Mariboru najljubši kraj za izlete. Klima na vrhu je hladna, posetnika pozdravljajo pašniki in gozdovi, letovišne hiše, na vrhu pa planinsko letovišče, ki je pozimi ob enem sportna postojanka. Imenuje se "Mariborska kočna na Pohorju". Upravlja jo Slovensko planinsko društvo. Tu dobe turisti sobe in hrano, kopljejo se lahko v bazinu na prostem, ali pa se sončijo, igrajo ping-pong, "volleyball", balincajo, ali pa šetajo po planinah in gozdu. Pozimi je tu idiličen kraj za smučanje (Hrvati pravijo skijanje). Boljša soba z lepim razgledom je za dva približno en dolar na dan, kdor pa ostane tu več dni, mu jo dajo ceneje. Kopejki, brišče in milo je treba plačati posebej. Hrana trikrat na dan stane stalne goste okrog 70c v ameriški veljavi in 10 odstotkov napitnine. Mariborčani pravijo, da to ni veliko niti za njihove razmere. Seveda, če hoče kdo kaj boljšega, so cene "à la carte".

Vožnja z avtom na vrh je bila zelo prijetna. Sedem oseb nas je bilo v njemu. Sofer nas je zaskrbljeno pogledal. Težko bo zvozil na vrh. No, avto je bil dober in je prišel do garaže pri Mariborski koči brez zaprek.

S. dr. August Reissman, njegova soproga in hčerka in precej drugih so že bili na vrhu. S. Reisman je najimovitejši socialist v Mariboru. Kadar je "Delavska Politika" v stiski, ali če je treba gmotno podpreti velilno kampanjo, pomagati kakšni organizaciji, se samoposebno razume, da se najprvo vpraša Reissmana. Je navdušen planinec, zanima se za zgodovino in letos je izdal svoje spomine v brošuri. "Iz življenja med vojno". Poslal je nedavno izvod Angeli in meni v spomin. Njegova hčerka študira pravo. Je krasna blondinka, toda noga ima delno mrtvoudne. Nedvomno duševno jako trpi vsled te nesreče. Dr. Reisman je zgradil v Mariboru moderno stanovanjsko hišo (apartment house), ki jo je prepisal na hčer, da bo preskrbljena, kadar izgubi očeta in mater. Hiša pa bo njena le, če ne pride Maribor pod Hitlerja, kajti dr. Reisman je na nacistični črni listi. Bo med prvimi, ki bo prisiljen v koncentracijsko kemp, ako prej ne uide. In njegova imovina zaplenjena. Zameril se jim je vsled svoje organizirane akcije v pomoč in za sodelovanje s socialisti v Avstriji, dokler je bila demokratična in potem, ko je postala Avstrija klerofašistična, je bil v zvezi z njimi podtalno in z drugimi sodrugi v Mariboru pomagal širjenju v Avstriji prepovedane tiska.

Predno smo se na Pohorju posedli, so vsi moški takoj potegnili s sebe srajce, da se še bolj obžgo. To je v Evropi običaj. Cestni delavci na deželi in

v mestih so v poletju skoro povsod brez srajc in koža jim je vsled solnca vsa potemnjena. Tudi urednik "Delavske Politike" Viktor Eržen je bil z nami. Zdravil se je več tednov in je dejal, da gre naslednji dan spet na delo. Bil je rjav kot Arabec. Postaven, zgovoren fant in družabnik, star kakih 35 let. Pa se boje zanj, da ga vzame nervoznost in tuberkuloza. Dela je mnogo in urednik socialističnega lista ima tudi skrbi kako pomagati upravi, da se dobe sredstva. Sodelovati mora na kulturnem polju, paziti na sodruga in čitatelje, da kdo ne stori politično kaj neprevidevne in bi se potem izgovarjal na list, vrh tega pa si je Eržen nakopal tudi delo upravitelja Ljudske tiskarne.

Upravnik Adolf Jeien in urednik Eržen imata približno enako delo kot ga vršimo pri "Proletarcu". Pomagata na dramskem polju kulturnim društvom "Vzajemnosti", hodita na predavanje in shode, učita in bodriti, dasi bi čestokrat sama potrebovala vzpodbude za vztrajanje. S. Jelen in imel počitnic že tri leta, je dejal, in ko se jih je veselil, da jih zdaj dobi, je zbolel urednik. Spet je bil ob počitnicah. K sreči je "Delavska Politika" veliko na boljšem kot "Proletarec" v tem, da ima v Ljubljani, v Mariboru in drugje so ljudni, ki ji pomagajo, in to take sotrudnike, ki so večji slovensčine v pisavi in o delavskem gibanju doma in drugod dobro poučeni. Naloga urednika "Delavske Politike" pa je ista kot Proletarčevega urednika, ako hoče biti res socialističen urednik socialističnega lista. Zasedovati mora aktivnosti svojih in drugih organizacij, korespondirati s somišljeniki in dopisniki ter ustvarjati z njimi enoto, beležiti priredbe, jih oglašati, kritizirati kar smatra vrednim graje in pohvaliti, kjer je to na mestu. Čitati mora delavske in nasprotno liste, da je o vsem poučen kolikor največ mogoče. Dokler je bila Čehoslovaška svobodna, so imeli mariborski sodrugi fine zveze s Prago. Češki časopisi so jih o vsem obveščali in prejemali so iz čeških delavskih virov tudi posebna poročila. Le malokateri češki list je bil v Jugoslaviji prepovedan. Zdaj je urejevanje delavskega lista v Jugoslaviji še težje. Vire morajo uredniki iskati le v domačih buržvaznih listih, v nacističnih iz Nemčije pa iskati med vrsticami, nekaj listov pa dobe iz Švice in Francije. Urejevanje breznačelnega lista v Jugoslaviji je igrava. Urejevati delavskega je delo in skrb, ki zahteva za tako nalogo iskrenega, sposobnega sodruga.

Viktor Eržen je šel naslednji dan res na delo, toda popolnoma se mu je zdravstveno stanje poslabšalo in je moral domov. Zdaj spet dela po stari navadi, a včasih le mora popustiti. Zdravje ima svoje muhe.

Dr. Reisman si je opasal na-

hrbtnik (ne spominjam se več, kakšna je zanj nova slovenska tehnična beseda) in šel s par drugimi na tri dnevno peš hojo po gorah. "Kdaj pridemo spet skupaj?" Kdo ve. Sicer pa so sodrugi zmerom skupaj. Bili smo si znanci ne da bi se osebno poznali. "Ko prideta v drugič v Maribor, morda bomo še tu. Upamo. Nič se ne ve. Naciji dvigajo glave čezdalje bolj ... Poslovili smo se.

Letos so postali naciji na štajerskem še bolj arogantni. A tudi Slovenci so nemirni. Mnogi lastniki večjih podjetij so se preselili v varnejše kraje. Bolj v notranjost države. Delavci so ostali doma brez zasluzka. Dinarji na poljih in mnogi v obrtnih blizu nemške meje pa so ščuvani od delodajalcev, češ, v Nemčiji ni nihče brezposeln in nobeden ne gladuje. Za vse je preskrbljeno. In res se je pripetilo, da so bedni ljudje, ščuvani na ta način, šli zaeno z nemčurji demonstrirati k meji in klicati Hitlerja, naj jim prinese vsakdanji kruh ...

Nacistično časopisje na Dunaju in v Gradcu—drugača namer tam ni, Slovence jako graja in jih svari, da naj Nemcev nikar ne izzivajo. Zdaj so namerč drugi časi! Se celo Korosčev "vlado" v Ljubljani napadajo za "brezobrazno" in ji priporočajo, da se naj poboljša, kajti Beograd je ne bo ščitil, in če obisk kneza Pavla k Hitlerju kaj pomeni, je res ne bo. Ne samo slovenski socialisti, vsi Slovenci na štajerskem so v skrbeh. Naciji so manjšina, ki pa se obnaša tako oholo, da mora človeku zavreti kri. V Mariboru, v Konjicah, v Ptuj in drugje se Slovenci niso mogli več brzdati. Pobili so na štacunan in obrtnih nacijskih nekaj šip in nekatere nemčurje pretepli. Škodilo so sebi, ker jih zdaj pretepajo orožniki. Nevarno je, silno nevarno zamermi se mogočemu tretjemu rajhu. Hitler je knezu Pavlu pokazal moderno nemško obo-roženo silo. Baje je Pavle kar vzkliznil od začudenja.

Ob slovesu iz Maribora smo si drug drugemu obljubili dopisovati, želeli si srečo, kakor je navada, in se bodrili, da ne bo huđega. Sicer pa, tudi če bo, mar niso tudi oni pred nami imeli večinoma le težave in boje? Mi se ne cherimero.

Ko sva prišla naslednji dan na postajo v Mariboru, so nam presenetili sodrugi Eržen in Jelen ter sodružica iz upravnishva Delavske Politike, katero poznava samo pod imenom Rezika. Ona je podarila Angeli šopek rdečih nagljev, Eržen in Jelen pa obema vizitke v spomin.

Spet v vlaku proti Ljubljani. Vagoni tretjega razreda so polni ljudi. Bil je prostor in kupeju, v katerem je bil napis "za vojsake". Ker je bil v njemu samo en vojak, sedežev pa za šest oseb, sva zložila najino prtijago tu in se usedla. Vojak je nama pravil, da je iz Skoplja, torej prav iz juga države. Macedonec? Da. Gre na dopust. Imel je culo — jako borno, umazano stvar, uniformo ponošeno in zmečkanano, a drugič krepak fant, nič kaj dobro razpoložen. Ponudil sem mu cigareto. Dasi ne kadim, je vendarle prikladno, če jih imaš zmerom s sabo. Kadil je z užit-

kom. "Na, se!" Kako se mu dopade v armadi itd. Fant je postal zaupen. Dopadejo se mu kraji. "Si si našel deklet?" Ni. Slovenke nečejo navadnih vojakov, posebno onih z juga ne. Oficirji pa jih imajo kolikor hočejo, čeprav so z juga.

Prišel je sprevidnik. "To je kupe za vojsake, prosim." Pomagala je Angela. Drugje ni bilo prostora, tukaj je bil, je rekla. Če pride več vojakov, se umakneva. Vzel je najina listka, pogledal v potni list zaradi najinega privilegija polovične vožnje, ki je veljavna za turisti, in odšel. Vojaku sem dal v Zidanem mostu še ostale cigarete in ga bodril, da bo lahko v dobrem dnevu že v Skoplju. Ne bo, je dejal. Bo čakal v Beogradu drugega vlaka, ki vželo počasi. Poldrug dan ga bo vželo do doma. "No, toliko boš že počakal in se veselil objema s svojim dekletom iz domače vasi. "Dobro se vozi, fant macedonski!" Angeli takšno poslavljanje ni bilo všeč. "Daj mu par dinarjev," je rekla angleško, saj vidiš, da nima drugega kakor tikit in do Skoplja je daleč. Vzel je rad. Daleč še je Skoplje ...

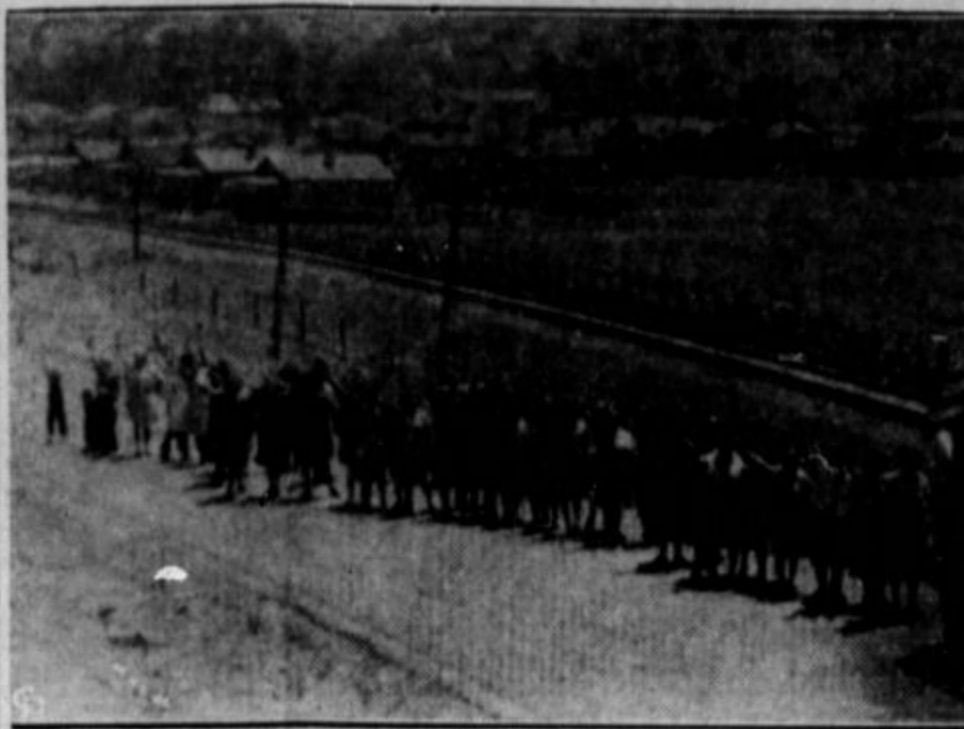
Zidan most je precejšnija postaja. Tri važne proge se ločijo tu. Ena proti Mariboru in Dunaju, druga proti Ljubljani in Trstu, tretja v Zagreb, Beograd, Sofijo in Istanbul (Carigrad). Vlak našega vojaka je odzdrdal dalje proti Balkanu, midva pa se presedla na zagrebški vlak proti Ljubljani. Ko sva na glavnem kolodvoru izstopila, je bil daleč ob stranski progi pripravljen na odhod kamniški "brzovlak" s svojo starodavno lokomotivo in predpotopnimi Noetovimi barkami za vagono. Na nekaterih teh je celo napisano "II. razred". Halo, idiva, da ga še ujameva.

Vagončki so bili polni kakor škatlje sardin. Delavci in delavke so se vračali s šihita v Ljubljani na domove v svojih lepih vaseh, ki jih je mnogo od tej progi. Z nekaterimi teh ljudi sem se že prej seznanil. Z drugimi od tej priliki. Angeli jih kajpada pozna, ene iz šolskih let, druge ker so iz sosednih vasi, tretje pa, ker imajo sorodnike v Ameriki.

"Kako govore ljudje po svetu? Bo vojna?" Čemu naj bo, jim je odgovarjala Angela. Ljudje samo govore o nji, kakor vi, a vsi se je boje. Vojne ne bo.

"Da bi le bilo res," je pripomnil nekdo. Zgovorna družba je pozabila na vojne pomenke in šeebetala o pripravah za tombole in veselice strokovne organizacij, gasilskega društva, Sokola itd. Vabili so naju, da naj prideva prihodnjo nedeljo tu in tam. Lepo bo, veliko ljudi, fina godba. Kranjskih klobas niso omenili, jih ne oglašajo. Zalne utegnava priti, sem pomagal Angeli. Jutri sva namenjena na Dolenjsko. (Dalje prihodnjič.)

HARLAN SE ZMEROM BOJIŠČE

V Harlanu, Kentucky, kjer je prišel premogovniški družbam na pomoč governer z državno milico, da zrušijo UMW, ni šlo gladko za korporacije valje taki premoči na stroške ljudstva. Premogorji so demonstrirali in pomagale so jim njihove žene, kot prikazuje gornja slika, ostali so na stavki in pridobili precej operatorjev za pogodbo z njimi. Nekateri pa so se upirale in sklenile operirati s skabi v senci bajonetov in strojníc.

kom. "Na, se!" Kako se mu dopade v armadi itd. Fant je postal zaupen. Dopadejo se mu kraji. "Si si našel deklet?" Ni. Slovenke nečejo navadnih vojakov, posebno onih z juga ne. Oficirji pa jih imajo kolikor hočejo, čeprav so z juga.

Prišel je sprevidnik. "To je kupe za vojsake, prosim." Pomagala je Angela. Drugje ni bilo prostora, tukaj je bil, je rekla. Če pride več vojakov, se umakneva. Vzel je najina listka, pogledal v potni list zaradi najinega privilegija polovične vožnje, ki je veljavna za turisti, in odšel. Vojaku sem dal v Zidanem mostu še ostale cigarete in ga bodril, da bo lahko v dobrem dnevu že v Skoplju. Ne bo, je dejal. Bo čakal v Beogradu drugega vlaka, ki vželo počasi. Poldrug dan ga bo vželo do doma. "No, toliko boš že počakal in se veselil objema s svojim dekletom iz domače vasi. "Dobro se vozi, fant macedonski!" Angeli takšno poslavljanje ni bilo všeč. "Daj mu par dinarjev," je rekla angleško, saj vidiš, da nima drugega kakor tikit in do Skoplja je daleč. Vzel je rad. Daleč še je Skoplje ...

Zidan most je precejšnija postaja. Tri važne proge se ločijo tu. Ena proti Mariboru in Dunaju, druga proti Ljubljani in Trstu, tretja v Zagreb, Beograd, Sofijo in Istanbul (Carigrad). Vlak našega vojaka je odzdrdal dalje proti Balkanu, midva pa se presedla na zagrebški vlak proti Ljubljani. Ko sva na glavnem kolodvoru izstopila, je bil daleč ob stranski progi pripravljen na odhod kamniški "brzovlak" s svojo starodavno lokomotivo in predpotopnimi Noetovimi barkami za vagono. Na nekaterih teh je celo napisano "II. razred". Halo, idiva, da ga še ujameva.

Vagončki so bili polni kakor škatlje sardin. Delavci in delavke so se vračali s šihita v Ljubljani na domove v svojih lepih vaseh, ki jih je mnogo od tej progi. Z nekaterimi teh ljudi sem se že prej seznanil. Z drugimi od tej priliki. Angeli jih kajpada pozna, ene iz šolskih let, druge ker so iz sosednih vasi, tretje pa, ker imajo sorodnike v Ameriki.

"Kako govore ljudje po svetu? Bo vojna?" Čemu naj bo, jim je odgovarjala Angela. Ljudje samo govore o nji, kakor vi, a vsi se je boje. Vojne ne bo.

"Da bi le bilo res," je pripomnil nekdo.

Zgovorna družba je pozabila na vojne pomenke in šeebetala o pripravah za tombole in veselice strokovne organizacij, gasilskega društva, Sokola itd. Vabili so naju, da naj prideva prihodnjo nedeljo tu in tam. Lepo bo, veliko ljudi, fina godba. Kranjskih klobas niso omenili, jih ne oglašajo. Zalne utegnava priti, sem pomagal Angeli. Jutri sva namenjena na Dolenjsko. (Dalje prihodnjič.)

Seja kluba št. 27 JSZ
Cleveland, Ohio. — Članstvu kluba št. 27 JSZ se naznanja, da se vrši prihodnja klubova seja v petek 9. junija ob 8. zvečer v klubovih prostorih. Ker bo več važnih zadev na dnevnem redu, je potrebno, da se je udeležite vsi.
Josephine Turk, tajnica.

Banket "Nade"

Chicago. — Prošlo soboto je imelo žensko društvo "Nada" št. 102 SNPJ banket v proslavo svoje 30-letnice. To je — tako so poudarjale governice — prvo žensko društvo SNPJ. Razvilo se je iz ženskega kluba "Proletarka". O pionirskih težavah za zgraditev te postojanke je govorila Mary Udovich, ki je ustanovna članica "Nade" in predstavljene so bile tudi druge navzoče ustanoviteljice društva, kot Rozi Potokar iz Lyonsa, Ana Bostič iz Chicaga, Josephine Ceh, ki živi že mnogo let na farmi blizu mesta Grand Haven v Michiganu, in Frances Kerzišnik iz Chicaga. Vse so na kratko izrazile svoje zadovoljstvo nad praznovanjem tega društvenega jubileja.

Sporod je otvorila tajnica društva Minka Aleš s primernim nagovorom, in predstavila predsednico društva Angelo Zaitz, ki je omenila na kratko razvoj društva in nato predstavila pevke "Save", ki so zapele par pesmi in pozneje pa sta peili v duetu Alice Artach in Marya Omahen. Petje je bilo vse slovensko. Na klavirju je pevke spremljala Mary Muha.

Predsednica Angela Zaitz je med drugim predstavila tudi tajnika JSZ in upravnika Proletarca Chas. Pogorelec, ki je poudaril, da je "Nada" vsikdar sodelovala v vseh naših akcijah in jih gmotno in moralno podpirala. V imenu delavk, ki so delale na banketu in pripravile zanj vse potrebno, je govorila Frances Vider.

Govornik v imenu SNPJ je bil Fred A. Vider, ki je čestital društvu na tem slaviu in k zaslugam, ki jih ima za jednoto. Dejal je tudi, da je v SNPJ tretjina članstva ženska, a v glavnem odboru so brez zastopstva. V tem oziru je to res zelo konservativna organizacija in ugotovitev, ki jo je izrekel Vider, bi na konvenciji morda kaj zalegla. Angela Zaitz je v svojem nagovoru omenila med drugim resolucijo prejšnje konvencije, ki odboru nalaga podvzeti akcijo za posebno kampanjo med žentvom. Rekla je, da bi bilo dobro za SNPJ, ako bi imela več ženskih društev kakor je "Nada".

Temu sporedu je sledila plesna zabava, ki se je vršila ob najboljšem razpoloženju še dolgo po polnoči.

Poročevalec.

Socialistični glasovi v Baltimoru

Pri zadnjih volitvah za župana v Baltimoru, ki so se vršile meseca maja, je dobil socialistični županski kandidat A. Toole 3.400 glasov in približno tolikšno število tudi ostali socialistični kandidati v mestne urade. Komunistični županski kandidat Albert E. Blumberg je dobil 504 glasove. Za te volitve je bilo prav malo zanimanja. Udeležilo se jih je samo 51 odstotkov volilcev. Socialisti so dobili približno 5 odstotkov oddanih glasov.

"Nemška nevarnost"

Poučeni krogi trdijo, da ima Nemčija 15.000 vojnih aeroplanov in 150.000 izvežbanih letalcev.

SOVETSKA UNIJA V IGRI S TORIJSKO DIPLOMACIJO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

di vsa sovjetska vnanja politika.

Odklonjen predlog

V Londonu in Parizu so kmalu uvideli, da Rusija se sprejme predlagane zveze drugače kot pod svojimi pogoji, to je, da če se od nje kaj pričakuje, se ji mora enako vračati. Novi komisar vnanjih zadev Vekoslav Molotov je v svojem govoru v vrhovnem sovjetu izjavil, da če hočeta Anglija in Francija z Rusijo zvezo proti agresivnosti, marata jamčiti, da bosta branile ne samo neodvisnost Poljske in Rumunije, ampak v slučaju invazije tudi baltičske dežele in Finsko. To so za Rusijo strategične dežele, s katerimi ji sovražna država, če jih osvoji, zapre pot v Baltičsko morje, ki je zanj silno važnega pomena. Sploh je Molotov govoril o angleškem predlogu, ki ga je odklonil, jako neprijazno. Ob enem je namignil na možnost, da se sovjetska Unija spusti v pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe z Nemčijo, dočim jo je z Italijo že sklenila.

Interesi več kot načela

Diplomati so brez truda opazili, kako je Hitler v svojih zadnjih govorih čisto prenehaj z napadmi na USSR in toliko bolj pa udarjal po "imperialistični" Angliji in "kapitalističnih" Zed. državah, oziroma predsedniku Rooseveltu. To ne pomeni, da je Hitler opustil svoj pohlep po Ukrajini, toda spremenil je taktiko, ker želi preprečiti zvezo zapadnih velesil z Rusijo. Iz že prej omenjene Stalinove izjave je tudi razvidno, da Rusija ne misli iti v vojno s Hitlerjem v korist angleške politike. Ze pred več meseci so pisali o tajnih pogajanjih Hitlerjevih trgovskih poslancev z Rusijo za novo trgovsko pogodbo, ki bi imela ob enem tudi politični značaj. V gospodarskem oziru ima Rusija veliko več skupnega z Nemčijo kakor z Veliko Britanijo. Nemčija je blizu in potrebuje ogromno takega materiala, pred vsem sirovine, ki jih ima Rusija v izobilju, dočim Rusiji manjka veliko takih industrialnih izdelkov, ki jim ima Nemčija v obilici. Dokler je bila Nemčija republika, je bila Rusija z njo v gospodarski in politični zvezi, dasi je njena komunistična stranka storila vse v svoji moči, da je republiko omajala in s tem pomagala k njenemu koncu. Možno je, da se v Moskvi glede zveze pomišljajo in zato stavijo take pogoje, da jih Anglija ne bi mogla sprejeti. Diplomacija ima pač svoje strategije in poteze, ki napravijo v javnosti sliko drugačno kot pa je v resnici.

Anglija vztraja

Bilo tako ali tako, London je še optimističen in ponudil Rusiji za zvezo nove pogoje. Namen je ustvariti močno trozvezo Anglije, Francije in Rusije, kakor je bila med vojno. In kakor je bila nenaravna takrat, bo tudi sedanja. Ampak interesi so interesi. Kot takrat, spremlja tudi zdaj te tri države strah pred rastočo močjo Nemčije, kateri bodo spet morale napraviti konec, bodisi s silo, ali pa z gospodarsko vojno proti nji. Male države, katere mislijo braniti, so s tem postale žoga v igri velesil. Estonaska, Latvija in Finska bi vslučaju vojne bile prejkone rajše pod nemško kot pod sovjetsko protekcijo, ampak Rusija od Anglije in Francije zahteva, da če se to zgodi, morajo iti vse tri v vojno s tretjim rajhom.

Zvezo z Rusijo želi vse ljudstvo v Angliji in Franciji, razen tisti elementi, ki bi stokrat rajše ustregli Hitlerju kot pa se družili z "boljševiki". Masa v Franciji in Angliji se nadaja,

da bi taka zveza ne privedla v vojno, nego pripravila Hitlerja in Mussolinija k pameti in v mlrovno politiko. Če so ti upi upravičeni, bi bila taka zveza vredna svojega namena.

Ofenziva industrialcev pod masko patriotizma in boja za farmarje

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sylvaniji unija nogavičarjev, ki je bila obsojena na \$700.000 odškodnine, ki jih mora plačati družbi za škodo, ki jo je trpela vsled sedeče stavke.

Potreba enotnosti

Sprejete in predlagane postavne v drugih državah so unijskemu gibanju dovolj glasno svarilo, da se bo moralo v varovanje svojih pravic zediniti za složen odpor, ali pa bo zgubljalo bitke. Nedavno je sprejel v imenu governerja illinoisiki podgoverner Stelle deputacijo zastopnikov unij CIO in AFL, ki je apelirala za oprostitve članov iz ječe, v katero so bili obsojeni za prestopke, izvršeni v južnem Illinoisu za časa ljutega boja med UMW in PM. Dejal ji je, da se naj obe uniji združita, pa ne bo treba takih apelov. Obljubili so mu delovati za enotnost in to je potrebno tudi drugje. V Harlanu, Ky., na primer in v nekaterih drugih krajih uvaja dualna PM med premogarje nov bratomorni boj in koristi od tega imajo v Kentuckyju kompanije, ki hočejo s podpiranjem razkolništva doseči položaj, da jim ne bo treba priznati nobene unije.

Družba za izdelovanje poljedelskih strojev, ki lastuje premogovnike v Kentuckyju, je obnovila obrat v njih s pomočjo milice, katera ji straži tiste, ki so se vrnili na delo. Družba pravi, da je pripravljena priznati unijo ko hitro bo vedela katera ima večino. Svojo kompanijsko unijo je razpustila, oziroma razpustila na papirju, v resnici pa jo je transferirala pod ime PM. Nekateri operatorji pa so tudi v Kentuckyju rajše priznali UMW kot pa da bi nadaljevali z bojem.

Uspehi unij

Vzlic notranjim nesporazumom in reakciji v zakonodajah so unije obeh zvez dosegle v prošlih mesecih v nekaterih industrijah spet lepe uspehe. Se veliko večji bodo, kadar postane unijski pokret spet enoten, da se bo združeno boril za skupne koristi.

Ernest Toller

Ernest Toller je bilo v demokratični Nemčiji slovito ime. Bil je širok znan pisatelj in dramatik. S prihodom Hitlerja na čelo vlade je odšel iz svoje domovine Toller in tisoč drugih mislecev, ker jim je boljše kazalo pobegniti, kakor pa trpeti v jetništvu. Toller se je nastanil v New Yorku in deloval dalje. Nedavno si je sam končal življenje. Njegova dela so ostala.

ALI IMATE PRIJATELJE?

Na primer, v Franciji, na Ni-zozemskem, v Južni Ameriki ali kjerkoli? Naročite jim "Proletarca". Stane za inozemstvo \$3.50 na leto, \$2 za pol leta.

PRISTOPAJTE K
**SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI**
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

**OGLASILA SO LISTOM ZNATNA IN
MNOGIM GLAVNA OPORA**

"PROLETAREC" ima izmed slovenskih listov skoroda najmanj oglasov. Čitatelji lahko pripomorejo, da jih dobi več. Upoštevajmo firme, organizacije in posameznike, ki oglašajo v tem listu. Kdor ima priliko, naj jim omeni, da nas vse veseli, ker so se z oglasom spomnili tudi delavskega lista. Ker tega ne delamo v zadostni meri, marsikdo misli, da mu oglas pri nas nič ne hasne. — Čitatelji lahko listu pomagajo dobiti tudi nove oglase. Ako vidimo, da prispevajo v ta namen firme in posamezniki takim, od katerih nimajo prav nobenih dohodkov, bi se morali i mi potruditi dobiti oglase od njih za naš list, ker smo njihovi odjemalci. Pojasnila o cenah za oglašanje v Proletarcu daje upravnishstvo.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Včasih so bili "Radnikovci" za bloke. Na konvencijah S. N. P. J. so se navadno ponášali s "progresivnim" blokom, na konvencijah HBZ so imeli "radniški blok" in včasih so svoj blok krstili s kako drugo firmo. V sedanji bojni za delegate na prihodnjo konvencijo HBZ pa so radnikovci "proti blokova", zato da bi ga narodnjaki ali kar že so ne imeli, dočim bi njihov blok podtalno funkcioniral. Pa pravijo "narodni zajedničari", imeli bomo blok, pa je med njimi intistimi, ki so včasih še priznavali, da so komunisti, nastal velik boj v naselbinah. Tako razvnet je ta boj, da trpi radi njega borba glede bodočnosti Hrvatske.

HBZ ima vsako nedeljo v Pittsburghu radio program. Nekaj je v njemu reklame za Zajednico, nekaj muzike in petja, in pa dvogovori odbornikov ter prijateljev, ki poleg zajednice oglašajo lahko nekoliko tudi drug drugega.

V uradu Slovenske hrvatske zveze v Calumetu se pripravljajo na selitev k HBZ v Pittsburgh. Nekaj opreme vzamejo s seboj, druga je napredaj. Dobro bi bilo kaj primernega kupiti za sugestirani slovensko-ameriški muzej, kajti Slovensko-hrvatska zveza je stara 36 let in nekoč je posebno po bakrenem okrožju v Michiganu in med rudarji v severni Minnesoti veliko pomenila, enako tudi njeno glasilo "Glasnik", ki ga že dolgo ni več.

Pišejo in svetujejo o združenjih. Kaj, če bi se zavedni slovenski delavci združili v svojih klubih? JSZ bi potem res napredovala in za delavsko gibanje bi s pojačano silo lahko storila več nego moremo danes. Tudi na prosvetnem polju se bi veliko poznalo. Namreč na bolje.

V kampanji za delegate na konvencijo HBZ se izrablja tudi poraz gl. odbora na sodišču. Pravnega svetovalca F. A. Bo-

gadeka mora HBZ uposliti nazaj in mu plačati \$2.400 zaostale plače, ki bi jo prejel, če bi ga ne "izbacili". Vrh tega mora HBZ plačati vse sodne stroške. Kapital iz tega poraza gl. odbora zajednice na sodišču uporablja posebno "Radniški Glasnik".

Dušnih pastirjev ne bo zmanjkalo. "Glasilo KSKJ" poroča, da bodo srečni Slovenci dobili te tedne kar štiri nove gospode.

"Naprej" je objavil večji del M. Medveškovega članka, ki ga je imel v "Cankarjevem Glasniku", in cinično meni, da je morda tudi Medvešek že "zopotnik", kakor je bil nazvan za sopotnika Fr. Kerže. Priznati je treba komunistom, da kadar se jim ne obnese ena taktika, se poslužijo druge, samo če si obetajo kaj doseči z njo, namreč zase — ne za narod, kateremu se laskajo s trobojnico v roki.

Rev. C. Zupan je na pueblskem shodu v agitaciji za Jeričev dnevnik dejal, da imajo naši ljudje radi dolgo struco, veliko klobaso, pa kratko pridigo in molitev. Nato je na dolgo in široko govoril kakšni bi katoliški Slovenci morali biti. V Pueblu in drugje so bili čestokrat deležni dolgih pridig in molitev, pa le kratke struce in male klobase. Seveda, če bodo brali katoliške liste, se jim bo vsaj po smrti boljše godilo, dočim se bodo rdečkarji žgali v peku in škripali z zobmi. V nebesih pa bo struca in klobasa, potic in sladčice v izobilju. Socialisti go torej na škodo na tem in na drugem svetu, ker se jim na obema slabo godi.

Ko je župnik Zupan svojo pridigo na shodu končal in so muzikanti zaigrali eno ali dve, je predsednik shoda v Pueblu predstavil urednika "A. S." Johna Jeriča. Kako se govor pravilno začne, se lahko naučite iz sledečega Jeričevega uvoda v svoj govor:

"Velečastiti g. zlatomašnik in župnik, vsi ostali prečastiti gospodje, spoštovani gl. predsednik KSKJ, spoštovana zmagovalka in kraljica naročnikov A. S., in predragi prijatelji in prijateljice ..."

Slovenci smo radi ginjeni, pa naj bo v dežju ali če solnce sijaje. LaGuardia je na otvoritvi jugoslovanskega paviljona na razstavi v New Yorku govoril hrvatsko. Naučil se je nekoliko tega jezika, ko je bil v ameriški diplomatski službi na Reki, nekoliko pa zdaj za svoj otvoritveni pozdravni govor. In vsi naši in hrvatski rojaki so bili ginjeni. Enako so ginjeni, kadar kdo, ki zna pisati tudi "po naše", piše samo angleško.

Včasih so naši "prijatelji" na levi zmerjali ljudi, kot so Langeth, Vidrich, Podboy itd. s "socialfašisti", zdaj pa jih nekdo v "Napreju" imenuje "trockiste". Torej stara Bartulovičeva taktika v novi obleki in spremenjenim imenom.

Emma Goldman se tudi oglašila tu in tam. Nekoč je bila v Zed. državah voditeljica anarhistov. Zdaj je v Kanadi, ker se ji v sovjetski Rusiji, kamor je bila deportirana, ni dopadlo. V Windsorju, onstran Detroita, je imela shod. Poročajo, da so ga ji hoteli komunisti razbiti, toda navzoči člani I. W. W. so se z njimi spoprijeli in nastal je tepeš, v katerem so komunisti pod vodstvom nekega veterana iz Španije popustili in Emma je nato vpraševala, kako to, da prihajajo komunistični veterani tako rdečelični in spočiti iz Španije, dočim so "wobliji" prišli nazaj vsi razbiti? Izgleda, da je stara anarhistka še zmerom polna življenja, kot ga je bila, ko je napadala socialiste na svojih turah po Zed. državah. Zdaj se najbolj huduje nad Stalinom in udarja po kapitalizmu kakor zmerom.

V tem poletju nam obetajo katoliške tabore, slovenske dneve, revolucijo v New Yorku proti židom, pasje dneve in časniskarske race.

Pasji dnevi so pravzaprav že tu. Heywood Brown prestopi v katoliško cerkev. Njegova druga žena je namreč katoličanka. On izhaja iz episkopalne cerkve. Koliko časa bo katoličan, odvisi od marsičesa.

Ako smo res tako za združevanje, čemu je bilo treba v Clevelandu še ene "Zarje" in tožbe radi nje? Čemu so naprejci v Clevelandu ustanovili svoj pevski zbor namesto da bi pristopili k soc. "Zarji", ki je prav gotovo tudi antifašistična? In če smo za združevanje listov, zakaj je bilo treba še enega protifašističnega časopisa, da se bori za obstanek kakor se mora "Proletarac"? In komu koristi nadaljevanje Bartulovičeve razdiralne taktike v Detroitu, katero naslednik pokojne "Delavske Slovenije" vneto brani?

Piknik milvaških sodrugov
Milwaukee, Wis. — Klub št. 37 JSZ priredi v nedeljo 27. avgusta piknik v Kuzmetovem parku na W. Beloit Rd. in S. 92nd St. West Allis. Priporočamo se občinstvu na udeležbo in druge organizacije prosimo, da naj ne prirejajo svojih zabav na ta dan. Naklonjenost bomo vračali. — Jacob Rožič.

V Nemčiji še manjka delavcev
Vsled velikanske zaposlenosti municijske industrije in velike armade manjka v Nemčiji delavcev. Pomaga si z delavci iz drugih dežel, v Saaru je uposlenih pri graditvi nemških utrdb 10.000 Italijanov. Tudi mnogo Poljakov, Jugoslovancev in drugih je zaposlenih v Nemčiji.

GENERAL JOSE MIAJA V AMERIKI

Znameniti poveljnik obrambe Madrida, general Jose Miaja, je po padcu republike odpoval iz sevornosti fašistične persekucije. Ustavil se je v par francoskih kolonijah v Afriki in končno prišel s svojo ženo na ameriško celino. Najprej se je ukrcal na Kubi. Njune štiri hčere in dva sina so prišli z njima. Njihov namen je ustanoviti si stalni dom v Mehiki.

BODOČNOST NAŠEGA GIBANJA

Chicago. — V Proletarcu se že dalj časa vrši sporadična razprava glede bodočnosti J. S. Z. Prav tako že dalj časa opažamo tudi sistematično kampanjo za odcepitev zveze od socialistične stranke. Rezultat te kampanje je, da se je že nekaj klubov izreklo za ta korak, kakor tudi zadnja konferenca Prosvetne matice v zapadni Pennsylvaniji.

Ker se bliža konvencija zveze, želim tudi jaz povedati svoje mišljenje o tem vprašanju. Vsak sodrug ima lahko svoje mišljenje glede vprašanja, ali naj ostane zveza še v stranki ali naj se loči od nje. Tudi jaz imam svojega. Tisti, ki so mnenja, da nam je, to je posameznim klubom in zvezi, stranka veliko breme, nekakšna mora, po mojih mislih zelo plitko gledajo. Še bolj pa je zmotno mišljenje tistih, ki menijo, da bo potem zveza veliko lažje jadrjala, ako postane samostojna.

Prvič glede argumenta, da nam je stranka "veliko breme". Edino breme, ki ga jaz vidim, je tistih osem centov na mesec, ki jih plača zveza stranki od posameznega člana za znamenje. Za majhno organizacijo, ki se povrh še krči, vsak cent res šteje, toda ne verjamem, da nas tukaj čevlji žuli. Tišči nas drugo "breme", druga nesreča: poraz in umik delavstva v Evropi in šibkost socialističnega gibanja v Ameriki. Toda, ako smo in hočemo biti del tega gibanja, mar bo postalo lažje, ako se odcepimo od socialistične stranke? Na to vprašanje lahko odgovori vsak otrok z velikim NE.

Zdi se mi, da moramo "breme" iskati tudi med nami samimi, ne samo pri stranki. Eno teh bremen je to, da se staramo po letih in tudi drugače; v precejšnji meri lahko to označimo, če priznamo, da postajamo — utrujeni radikali. Tudi zelo netaktni smo čestokrat v osebnem občevanju; namreč, da bi gledali, da bi ohranili naklonjenost lastnih sodrugov in simpatičarjev, jih včasih zelo nerodno in nedopustno odbijamo od sebe in tudi od gibanja, kar je končno najvažnejše. Nerodno izgovorjena beseda včasih zelo zaboli, posebno pa še, če je izgovorjena za hrbtom. Če bomo imeli ljudi take, kakršni so — vsakega, predvsem pa samega sebe, s svojimi dobrimi in slabimi lastnostmi — bomo veliko več dosegli. Če bi se po tem pravilu ravnali na splošno, "rank and file" od spodaj in funkcionarji od zgoraj, bi ime-

li manj vzrokov za pritožbe, razočaranja in utrujeni radikalizem. Držimo se prislovice, ki pravi: Ako ne moremo reči dobre besede o svojem bližnjem, ne recimo niti slabe.

Drugo naše "breme" v zvezi s tem vprašanjem je prevelika izoliranost med vodstvom stranke in zvezi, ki se opaža zadnja leta. Smatram oba, sodrug Pogorelec in sodrug Zaitza za dobra in lojalna socialista, toda odprto rečem, da sta zadnjih par let preveč izgubila stike s stranko. Prav to je tudi krivdo, da včasih med nami nastane neljubo trenje in da vidimo v stranki večje "breme" kot v resnici je. Zaposlenost je izgovor, ki se lahko utemelji, toda ne more držati. Prejšnja leta je bilo drugače. (Upam, da se tega ne bo smatralo za osebnost, pač pa za opravičeno in dobrohotno kritiko.)

Iz vsega tega je razvidno, da sem proti enostavni odcepitvi zveze od stranke. Do sedaj nisem še čital ali slišal argumenta, ki bi ta korak opravičeval in opravičeval. Argument o nekakšnem velikanskem "bremenu", ki ga baje nosi zveza vsled spadanja k stranki, ni noben socialističen argument; sploh je žalosten argument. Sliden argument lahko rabi vsak član zveze, stranke ali kakršnekolik organizacije, od katere nima in sploh ne more pričakovati osebne koristi. S tem argumentom lahko vsakdo opraviči svoj izstop, posebno še, ako je v stiski. Socialisti smo zadnji, ki bi ga smeli rabiti.

Prav tako se mi vidi ničev argument, da bo zveza potem lahko prav tako socialistična, ako postane samostojna. V najboljšem primeru je to sličen argument, ki ga včasih slišimo pri posameznikih, ki pravijo, da so lahko prav tako dobri ali pa še boljše socialisti, unionisti ali verniki, ako ne pripadajo k stranki, k uniji ali k verski sekti. Idejno to ni nemoogoče za posameznika. Težje pa je najbrže za gibanje, oziroma za to ali ono organizacijo, ki sicer izpoveduje lojalnost svoji matici, toda ne mara živeti pod njeno streho zgolj iz oportunističnih razlogov. Z drugo besedo: vsakdo bo storil pametno, ako bo gledal precej pesimistično in kritično na takšen pokret, ki pravi, da izpoveduje socializem, toda neče biti organisk del organizacije, ki je predstavnica gibanja. To je posebna resnica, kar se tiče narodnostnih socialističnih skupin v Ameriki ali kjerkoli.

In ameriška socialistična stranka, šibka kot je, je še vedno predstavnica socialističnega gibanja in socialističnih idej v tej deželi. Edina kvalifikacija, ki je tukaj potrebna, je ta, da je predstavnica levega krila, social-demokratska federacija, prav tako šibka in geografično še bolj omejena, pa je predstavnica desnega krila.

Jaz vidim precej drugačne razloge, ki bi upravičevali naš izstop iz stranke. V glavnem so trije.

1. Ideološki. Izstop iz stranke je opravičljiv le tedaj, ako se posameznik ali skupina ne strinja z njenimi načelnimi smernicami glede taktike ali teoretičnih diferenc — navadno gre oboje skupaj.

Vprašanje: Mar se naj ločimo, ker se ne strinjamo s strankinimi smernicami? Kakšne so diference?

2. Brezpomembnost gibanja. V razvoju človeške družbe lahko postane ta ali druga organizacija, nekaj nositeljica novih idej, tako otopela in okostenela, da postane brezupna in brezpomembna. Pripadanje k takšni organizaciji je res brez pomena, lahko tudi samovarjanje.

Kar se tiče ameriške socialistične stranke, nimam nobenih iluzij. Vem, da je šibka deloma radi notranjih bojov, skozi katere je šla več let, deloma radi neiskusnega vodstva, več pa vsled tega, ker v teh časih velike konfuzije HOČE OSTATI SOCIALISTIČNA in že nekaj let jadra proti toku. Dokler ni zgrajena kak boljše, je socialistična stranka POTREBNA — kakšna reformistična delavska stranka je ne more nadomestiti. Če bi se je oklenil vsakdo, ki se smatra za socialista in se strinja z njenimi smernicami, bi bila lahko močnejša, veliko močnejša.

Vprašanje: Ali je socialistična stranka postala tako brezpomembna, da ni vredno več spadati k nji? Če je to resnica, mar ne velja isto tudi za JSZ? Sploh za vsako radikalno socialistično gibanje?

3. Reorganiziranje gibanja. Vsled novih razmer se v vsaki deželi pojavijo potrebe, ki zahtevajo prilagoditev ali reorganiziranje. To lahko velja tudi za naš pokret, za JSZ. Ako vidimo, da nam je potrebno reorganiziranje na vsej liniji v svrhu bolj učinkovite propagande za našo stvar, za širjenje socialističnih nauk in načel, za interese delavskega razreda in gibanja na splošno, tedaj je tudi ločitev od stranke opravičljiva, ako se ta reorganizacija vsled naših posebnih razmer ne more izvršiti pod njenim okriljem.

Vprašanje: Ali naj se ločimo, ker mislimo naše gibanje reorganizirati, ker JSZ več ne odgovarja po svojem stroju našim nalogam in potrebam?

Zame prva dva razloga ne obstojita, o tretjem vprašanju pa nisem slišal še niti enega argumenta ali sugestije od tistih, ki so za ločitev od stranke. Slišal pa sem "argument", da bomo potem lahko bolj uspešno vodili socialistično propagando, če zveza postane samostojna, ker se bo rešila tistega "velikega bremena", o katerem nekateri sodrugi tako radi govorijo, kar pa jaz smatram le za prevaro, za lastno varanje. Na drugi strani pa sem slišal tudi argument, da bi zveza z ločitvijo veliko več izgubila kot pridobila. Tega mnenja sem tudi sam. Upam, da je nas še nekaj v zvezi, ki mislimo obdržati svoje stike s socialistično stranko kot člani. Za svojo osebo lahko rečem tudi to, da ne mislim biti član dveh socialističnih strank. Ena mi zastopuje. So pa zopet drugi člani, ki bodo s tem dobili pretvezo, da se na lep način umaknejo iz zveze in gibanja. V to skupino spadajo — utrujeni radikali.

Ker je med članstvo že začnela ideja za ločitev od soc. stranke, oziroma je ta ideja že

pričela dobivati odziv, kar bi njeno realiziranje pomenilo le oslabitev našega pokreta. To oslabitev je treba na vsak način preprečiti, ker ne moremo in ne smemo izgubiti ne enega sodruga ali simpatičarja, pač pa moramo naše gibanje ojačati in pritegniti v naše vrste vse, ki so resnično delavsko napredni in razredno zavedni. Vsled tega sem prišel do sledečega zaključka:

Namesto da bi se na prihodnjem zboru krali, ali naj se ločimo od stranke ali naj še v nji ostanemo, je bolje, da naše gibanje reorganiziramo in kreiramo novo organizacijo, v kateri bomo lahko sodelovali vsi slovenski socialistično orientirani delavci v tej deželi. To se da doseči, ako kreiramo novo organizacijo, na primer slovensko ali jugoslovansko delavsko prosvetno zvezo, ki naj bi nasledila JSZ in Prosvetno matico. Ter spojila ob in povrh še Cankarjevo ustanovo. Razume se, da bi morala ta delavska prosvetna zveza bazirati na delavskih in socialističnih principih, ker bi bila drugače brez pomena.

Sama ločitev od stranke bi pomenila pogreb za JSZ. O tem sem trdno prepričan. Novo gibanje pa nam bi lahko prineslo še novega življenja pri širjenju delavskih in socialističnih idej in zdrave, napredne kulture med nami. Na drugi strani pa bi bilo ustreženo tudi tistim, ki želimo obdržati zvezo in sodelovati s socialistično stranko. Anton Garden.

Zabava, ples in janci

Ambridge, Pa. — Pisal bi marsikaj, čeprav nisem dopisnik, ampak po pravici ne smem, neresnično pa nočem, ker ljubim resnico. Tako je v naši ljubljani deželi, v kateri je vsega zadosti samo dela ne. In tako je tudi v naši naselbini.

Vendar pa se ne čmerimo. Tudi za zabavo je nam. Dne 18. junija priredita piknik društvi Naš Dom št. 33 SNPJ in angleško govoreče društvo Revelers 699 SNPJ. Torej ljubitelji lepe narave, pridite 18. junija na naš piknik na farmo člana Martina Specca, kjer bomo pod košatim drevjem pozabili vse težave in se prisrčno zabavali. Omenjena farma je 8 milj od Ambridge. Peljite se po Fay Rock Warrendale Rd. sedem milj daleč. Tu glejte za napis Spec Farm. Od tu imate miljo kamnite poti. Ko uzrete napis Pine Grove, ste na cilju. Za tiste, ki nimajo avtov, naj pridejo od 1. do 3. k Slovenskemu domu, od kjer se bodo odpeljali z onimi, ki bodo pripravljani zanje. Igral bo John Silverjev orkester, ki zadovoljuje s svojimi komadi stare in mlade plesalce, in na razpolago bodo pečeni janci, da bo zabava, jedaje in pijače za vse. Lous Uhernik.

Listnica uredništva

Nadaljevanje dopisa o konvenciji unije klubarjev v New Yorku bo v prihodnji številki, enako drugi dopisi, za katere v tej ni bilo prostora.

PIKNIK
v korist
PROLETARCA
4. JULIJA
pri KEGLU V WILLOW SPRINGSU.

Sportne igre, tombola.
Slovensko petje po zvočnikih.
Zapestna ura v nagrado.
Vstopnina 25 centov.
Igral bo J. Kochevarjev orkester.

Philco-York hladno-valni ELEKTRIČNI SOBNE HLADILEC

\$151. Hladi sobe od 11 do 14 čevljev velikosti. Stane samo par centov na dan za obratovanje.

Uživajte hladno udobnost celo poletje v svojem domu ali uradu!

• Dovolj hladnega, suhega zraka v vašem uradu pomeni manj utrujenosti vsled vročine — v vaši spalnici pomeni mirno spanje v vročih, vlažnih nočeh. Ta Philco-York hladno-valni hladilec sobe se lahko hitro instalira — ne potrebuje nikake vodne zveze — enostavno se ga zveže z električnim tokom. Ne čakajte, da pridejo vroči dnevi. Naročite ga zdaj, dokler se more dostaviti garantirano. Telefonirajte RANdolph 1200, Local 2144.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY
72 West Adams Street — RANdolph 1200, Local 143

ZENITEV CARJA DUŠANA

Po Vuku Karadžičevi srpski narodni pesmi pripoveduje Ivan Vuk

(Nadaljevanje.)

"Odkod miadi Bolgar?"
Miloš jim pripoveduje, kar sta ga naučila brata. Svatje ga lepo sprejmejo in govori:
"Dobro došel, mladi Bolgar! Nič zato, eden več v naši družini!"
Ko so tako potujoči potovali naprej, je okrog polnočnega Miloš zadremal. Tako je bil namreč vaju pri ovcah v Šar planini, pa se ni mogel vzdržati. Moral je vsak opoldan nekoliko zadremati. In kakor hitro je šarec začutil, da je uzda popustila, je dvignil glavo in zdriljal mimo svatov, mimo junakov vse do carskih konj. Dohitevsji jih, se je uvrstil med njimi.
Zgrabili so ga in bi ga bili ubili, da ni zaklical car Dušan:
"Pustite mladega Bolgara. Navadil se je spati na planinah, kjer je pasel ovce, pa mu je to v navadi. Ne bijte ga, ampak ga vzbudite!"
In carjevi slugi in vojvode so ga budili:
"No, Bolgar, mladič, vstani! Kaj mar tako spremljaš carja v svate?"
Ko se je vzdramil Milan Vojnovič, je zagledal carja Dušana. Konj šarec je korakal s carjevim konjem. Nategnil je vajeti in potegnil konja iz carjevih vrst ter ga udaril z ostrim stremenom, da je skočil konj tri kopja visoko in šest kopij v dolžino ter besnel kakor vihar. Iz nozdrvi mu je sršal ogenj z modrim plamenom.
Dvanajst tisoč svatov je obostalo in gledalo konja in Bolgara, čudeč se:
"Veliki Bog, krasen konj, a slab junak. Takega konja še nisimo videli. Sam Dušan, car, nima takega konja, samo Vojnoviči ga imajo."
Gledali so Bolgara tudi trije, ki so radi plenili. Eden je bil Djakovčan Vuk, drugi Nestopoljčan Janko, a tretji Prijepoljčan. Gledali so ga in govorili:
"Dober konj je konj mladca Bolgara. Ni takega med svati. Niti naš car ga nima. Počakajmo ga in mu ga izmuznimo!"
Ko so bili blizu Klisure, so ti trije obstali in govorili Miloš-čobanu:
"Poslušaj mladec Bolgar! Ali zamenjaš konja? Damo ti boljše ga in še sto dukatov po vrhu. Zraven pa ročica za orati njive in vole. Pa boš lahko oral in jedel kruh."
Ali Miloš Vojnovič je rekel:
"Boljšega konja, kakor ga imam zdaj, ne iščem. Se tega ne morem obvladati. Kaj mi bo sto dukatov? Na vago jih meriti ne vem, s štetjem jih šteti ne znam. Kaj mi bo ročica za oranje in kaj voli? Ni oral niti moj oče, pa me je vseeno preživljal s kruhom!"
Tedaj so rekli trije meštarji:
"Poslušaj mladec Bolgar! Če ne daš konja, ti ga bomo vzeli s silo!"
Miloš Vojnovič pa je rekel:
"S silo se jemljejo dežele in

mesta, tem lažje, kajpada, vzamete mojega konja s silo. Rajše kakor bi pešadil, ga zamenjam."
Rekel je ustavil konja šarca. Vtaknil je roko pod medvedjo kožo, v katero je bil konj zasit. Ti trije so mislili, da snema stremen. Ali snel je zlati kij, šesterooglati. Udaril je Vuka Djakovčana. Četudi ga je še tako nalahno udaril, se je Vuk vseeno trikrat prekopicnil. Nestopoljčan Janko je hotel pobegniti, ali šarec z Milošem ga je dohitel. Miloš ga je udaril po hrbtu, da se je štirikrat prekopicnil. Ubogi Prijepoljčan se je spustil v beg. Miloš-čoban ga je dohitel. S kijem šesterooglatim ga je udaril, da se je prekopicnil sedemkrat. In mu je zakričal:
"Ko prideš v Prijepolje, pohvali se med dekleti, kako si Bolgaru vzel konja."
Nato se je obrnil in jezdil za svati.

Ko so prišli v beli Ledjan, so na polju razpeli šotore. Carski konji so dobili ovsu, za Miloševga šarca ni bilo ovsu.
Ko je Miloš Vojnovič to videl, je vzel v levo roko torbo. Šel je od korita do korita in napolnil svojo torbo. Nato je šel in poiskal krčmarja. Rekel mu je:
"Daj vina, krčmar, zakaj žen sem!"
Krčmar pa mu je rekel:
"Če bi prinesel bolgarsko kopropanjo, bi ti vanjo vliji vina. A tako ne morem. Pozilačni kozarci niso zate."
Miloš pogleda po strani krčmarja in mu pripelje zašušeno. Dasi ga je udaril čisto rahlo, vendar so zleteli krčmarju iz ust kar trije zobje in sapa mu je zastala. In ga je poprosil krčmar:
"Ne bij, Bolgar! Dovolj vina bo tudi za tebe, pa če ga tudi za carja zmanjka."
Miloš je vzel vino in se napil. Ko se je tako nekoliko okrepčal, se je zdanilo in je zasijalo sonce.

Glej, tam iz gradu zakliče nek Latinec:
"Slišiš, srbski car Dušan! Glej, tam pred mestom je kraljev junak-bojovnik. Kličite te na junaški mejdan. Moraš se odzvati ali pa ne prideš več od tod, ne ti, ne tvoji svatje, še manj pa nevesta Roksanda!"
Ko je car Dušan srbski slisal ta poziv, je poslal glasnika k svatom. Glasnik je hodil med svati in klical:
"Kdo je, rojen od matere, da gre za cara na mejdan in se bi je s kraljevim junakom-bojovnikom? Slaven bo postal."
In glej, nikogar ni bilo. Car udari z roko ob koleno in govori:
"Ej, če bi bila zdaj tukaj moja sestriča, Vojnoviča, šla bi na mejdan."
Komaj je car spregovoril te besede, kar pride Miloš pred šotor srbskega carja Dušana in šarec z njim:

"Kako dovoliš, car in gospodar," je rekel, "da grem na mejdan, da grem in se bijem!"
Car Dušan reče:
"Pojdi, mladec Bolgar. Dovolim, in če premagas mladega bojovnika, te naredim velikega in slavnega."
Zajahal je Miloš konja šarca in jezdil na mejdan. Kopje nosi narobe.
Pa mu kliče car Dušan:
"Kako nosiš kopje? Latinci se bodo iz tebe norčevali."
Miloš odgovarja:
"Skrbi car, za svoje gospodarstvo, a mene ne uči. Če mi se bo zdelo potreba, bom že obrnil kopje in pravilno prijel. Ker pa še ne vidim potrebe, ga lahko nosim tudi tako."
In jezdil je na polje Ledjansko. Gledajo ga dekleta Latince, gledajo in govore:
"Čudno, prečudno. Kakšen carjev bojovnik je to. Saj še plašča nima. Raduj se, kraljev junak, ne bo ti treba izdreti sablje, ne omadeževati jo s krvjo."
Med tem je Miloš prijezdil do šotora, kjer sedi junak. Za kopje ima privezanega divjega rjavca. In reče mu Miloš Vojnovič:
"Vstani beli Latinec, da junaško deliva mejdan!"
Latinec odgovarja:
"Pojdi, črni Bolgar! Ne bi rad omadeževal sablje, ko niti plašča nimaš!"
Razjezil se je Miloš Vojnovič:
"Vstani Latinec! Plašča nimam, res je, a nimam ga zato, ker bom oblekel tvojeja!"
Zdajci je Latinec planil. Zajahal je divjega rjavca, nameril kopje, da zadene Miloša. Milošev štirje zlati oklepi zadržijo kopje, on ga pa vzame in prelomi kopje na tri dele.
Latinec pa je rekel:
"Strpi malo, črni Bolgar! Slabo kopje so mi dali. Počakaj, da dobim boljšeja."
In zbežal je preko ravnine. Miloš Vojnovič pa je kriknil:
"Ne beži, beli Latinec. Vem, rad bi mi pobegnil!"
In pognal je konja za Latince, ga dohitel pri mestnih vratih. Vrata so bila zaprta. Miloš Vojnovič sune kopje ter približe telo Latince na ledjansko vrata. Odsekal mu je glavo ter jo vrgel šarcu v torbo. Vzel je latincevega rjavca in se vrnil k carju, govoreč:
"Evo, car, junakove glave!"
Bogato ga je nagradil car in mu govoril:
"Pojdi sinko, napij se vina. Slavnega te bom naredil!"
(Dalje prihodnjič.)

George Maslach odpotoval v stari kraj
Chicago. — George Maslach je bil v ponedeljek 29. maja v centru, da se poslovilo od sodrugov pri Proletarcu, JSZ in z drugimi. Dejal je, da v par dneh odpotuje v stari kraj. Po narodnosti je Maslach Srb, po prepričanju pa socialist in to ostane. Po poklicu je pek. Delal je mnogo let v tem poslu pri Antenu Zagarju v North Chicagu.
Dokler je Maslach delal v Chicagu, je imel klub št. 20 (udruženje srbskih sodrugov na severni strani) svoj lokal, kjer so imeli predavanja, veselic in čitalnico. Maslach je pomagal kriti stanarino še dolgo potem ko je bil že v Waukeganu, od kjer je prihajal na obisk vsako nedeljo. Ker pa je odšlo tudi nekaj drugih članov v druge kraje, in Peter Kokotovič pa je pošiljal na delo od svoje družbe v razne kraje v Zed. državah in Kanadi, je bilo breme za vzdrževanje svojega lokala za ostale sodruge pretežko, zato ga je klub opustil. Maslach pravi, da ko se vrne in če ostane v Chicagu, bo skušal spet obnoviti med svojimi rojaki na north side stare aktivnosti. V Srbiji in drugod bo obiskal sodruge in znance. V Beogradu ga poznajo, ker je srbska sekcija JSZ socialističnemu gibanju v Srbiji gmotno veliko pomagala.
S. Maslachu želimo mnogo zabave po tolikih letih težkega dela.
Obnovite naročnino, čim vam poteka, s tem nam veliko prihranite.

PO NEW YORKU

Piše FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

S Tonetom Šubljem smo se domenili za sestanek. Pride v hotel Claridge na Times Square, kjer sva stanovala danes ob 9. zvečer, je dejal po telefonu. In Minka Aleš pride z njim. Dopoldne sem "klepal" v sobi na svoj "portable" za Proletarca, popoldne sva šla z ženo na razstavo, zvečer pa sva se vrnila zaradi sestanka. Bilo je še časa, da prečitam enega izmed večernih dnevnikov, nato pa sva šla dol v vestibul (lobby), da ju počakava. Bilo je še nekaj minut časa do 9., pa se vseveda na divan in opazuje ljudi. Prihajali so in odhajali delegati z raznih konvencij, trgovski potniki in navadni obiskovalci newyorškega mesta. Na nasprotni strani sva videla bar. Moški in ženske so sedeli na stolicah tik bara, ali pa stali, zbijali šale in se ljubimkali. Kmalu so se začeli objemati in poljubljati. In to ne kake mladi ljudje, ampak take starosti, o katerih pravimo, da bi že lahko bili "pametni". Natakariji v newyorških barih so tega vajeni. Pravijo, da je to mesto v tem oziru veliko bolj "liberalno" kakor Pariz.
Dogovorjeni rok za sestanek je že dolgo potekel. Naveličala sva se sedeti in šla ven.
Drugi dan sva izvedela vzrok iz pisma, ki iz za naju pustil pri hotelskem klerku Šubelj.

Prejšnji dan popoldne je zadela njegovo sestro Ivanka Hude kap. Brat je bil pozvan, da pomaga, ako jo je še mogoče oteti. Preskrbel je za nagel prevoz v bolnišnico, se posvetoval z zdravniki in uredil kar je bilo potrebno.
Zavest je ohranila skoro do zadnjega. Umrila je poldrug dan po tej nesreči v velikih bolečinah z neizpolnjeno željo, da bi še enkrat videla človeka, ki ji je bil drag.
Pokojno Ivanka Hude sva videla z ženo zadnjič lansko poletje. Jaz v drugič, ženi pa so Šubljevi znani iz rojstnega kraja, ker so skoro sosedje. Prišli smo skupaj pri Pavli Šubljevi v Brooklynu. Zbrala se je večja družba Angelinih znancev iz rojstnega kraja in ji naročali pozdrave svojem tam čez, kamor sva se odpravljala. Najživahnejša v družbi je bila Ivanka Hude. Slovenci v New Yorku so jo poznali največ le pod njenim dekliskim imenom Šubelj. Zabavala je nas s svojim neprisliljenim humorjem in zbijala šale iz svoje bolezn. Miza je bila namreč obložena dobrin, ona pa se je morala ravnati po dieti, ki ji jo je predpisal zdravnik. Njen brat

Je nekaj tudi dobro plačanih "delavcev"
Na tej sliki je Walter S. Gifford, ki prejema nad dve sto tisoč dolarjev letne plače kot predsednik ameriške telefonske in telegrafске kompanije.

Koncert mladine v Pittsburghu
Cleveland, O. — Mnogo se je že pisalo, primerjalo in "zaključilo" glede trboveljskih slavčkov v starem kraju. Povdarjalo se je zelo močno, da so to delavski otroci in kaj vsega ne. Prišlo je tako daleč, da se je mislilo financirati turnejo tega zbora po Zedinjenih državah. Lepa stvar in vse hvale vredna.
Ako pogledamo po širni Ameriki opazimo, da imamo v Clevelandu tudi zbere mladine, ki pojejo pod imenom Skupni mladinski zbori. Prihajajo iz delavskih gnezd, so v pretežni večini otroci delavskih staršev in članov SNPJ in precej drugih podpornih organizacij. Nekaj tudi otroci članov in simpatičarjev Jugoslovanske socialistične zveze. Ti hočejo biti Slovenci, so otroci delavskih staršev in imajo nadvse za otroke nadarjenega pevovodjo v g. Louis Semetu.
Po mojem mnenju so edino ti poklicani gostovati najprvo, potem šele drugi. No, in to se bo zgodilo 11. junija v pittsburghski Soldiers and Sailors Memorial Hall v Schenley parku ob 3. popoldne. Takrat nastopijo v svojem najprejstnejšem koncertu, z največjim programom.
Člani so uljudno vabljeni od blizu in daleč, da pridejo na ta koncert. Zadostuje naj tu, da podobno niste nikoli prej in brčkone ne boste nikoli več pozneje slišali. Na dan torej z rezervacijami za ta dan in noben potrošek ne bo tako bogat obdarjen in poplačan kot ravno ta. Ta izredna prilika je

WALTER S. GIFFORD
Vrh tega ima po nekaj tisočakov plače v raznih drugih korporacijah. Problem brezposelnosti se njega ne tiče in WPA lahko smatra za popolnoma nepotrebno ustanovo, kakor vsi taki, ki prejemaajo od par sto tisoč do milijon dolarjev plače na leto.

nekaj kar ne sme nihče zamuditi, bodisi v Pittsburghu ali v 100-miljski okolici. Nešteto je ljudi, ki jih hoče slišati iz Clevelanda, kajti program je popolnoma nov, in slišati jih hočejo v tem prvem gala-koncertu v krasni dvorani v Schenley parku.
V imenu odbora vas vabim najuljudneje na poset, užitek pa primerjajte potem in povejte nam, ako ste pričakovali nekaj takšnega.
Za skupne mladinske pevske zборе:
Joseph A. Siskovich, preds.

Presojanje dogodkov doma in po svetu
(Nadaljevanje s 1. strani.)
Ljudi kot je podpredsednik Garner. Pravijo, da se jih bo na ta način primoralo iskati de'vo v privatnih podvzetjih.
Tragedija Židov je posebno poudarjena v zapiranju vrat beguncem iz Nemčije. Nikamor jih nečejo, pa so siloma vračani v tretji raj, kjer jih sprejmejo s pretepom in mučenjem in nato prepuste samemu sebi. Kuba je odvrnila že več sto takih beguncem, enako večina drugih južnoameriških republik in tudi Mehika in Kanada se jih branita. Iz Palestine jih izganjajo. Mehika pravi, da stori dovolj s sprejemanjem beguncem iz Španije. Zed. države so jih iz Nemčije sprejele nekaj tisoč, proti nadaljnemu dopuščanju beguncem pa je nastala tolikšna opozicija, da je vlada morala zapreti meje.
Prisilna vojaška služba je v Angliji dobila prvi realistični izraz s pozivom za registriranje, ki je bil poslan 310,000 fantom. To je prvič v mirnem času, da je Anglija uvedla primorano službovanje v armadi. Plače teh vojakov bodo 37c na dan in seveda oskrba. Njihove žene bodo prejemale \$4.25 na teden pod pogojem, da jim bodo njihovi možje dajali od svojih plač najmanj 82c vsak teden.
Volitve na Ogrskem so presenetile vladne magnate vsled naraščajočega števila glasov za fašizem. Ogrska ima že diktaturo, torej se pri volitvah v parlament ni šlo med demokracijo in fašizmom, ampak med vladno diktaturo, ki jo kontrolirajo bogataši, in tistimi nacionalisti, ki obljublajo revnim ljudem "narodni socializem", torej delo in preskrbo na stroške bogatašev. Gospodarski in politični položaj na Ogrskem je obupen. Socialistično gibanje je močno, a v očigledni razmer in terorja, cenzure in izjemnih zakonov, padca Čehoslovaške in Hitlerjevega pritiska, je v defenzivi.
Mehički delavci na oljnih poljih, ki so organizirani v posebnem sindikatu, so na svojem zboru sklenili zahtevati od vlade, da jim izroči v upravo in v obratovanje vso to zdaj podražljivo industrijo. Na zboru so namreč poročevalci izražali bojazen, da vsled njanjega pritiska, posebno od strani vlade v Washingtonu in Londonu, kani mehška vlada izročiti ta mehška prirodna bogastva nazaj tujemu kapitalizmu, ki jih je izkoriščal od početka pa do podražiljenja.
V vojni na Kitajskem je bilo od 1. marca do 15. maja ubitih 120,138 Japoncev. Tako zatrujejo iz pisarne generala Feng-Yu-hsinga, ki je podminister v komisiji za obrambo Kitajske.

Prisilna vojaška služba je v Angliji dobila prvi realistični izraz s pozivom za registriranje, ki je bil poslan 310,000 fantom.

Volitve na Ogrskem so presenetile vladne magnate vsled naraščajočega števila glasov za fašizem.

Mehički delavci na oljnih poljih, ki so organizirani v posebnem sindikatu, so na svojem zboru sklenili zahtevati od vlade, da jim izroči v upravo in v obratovanje vso to zdaj podražljivo industrijo.

V vojni na Kitajskem je bilo od 1. marca do 15. maja ubitih 120,138 Japoncev.

Člani so uljudno vabljeni od blizu in daleč, da pridejo na ta koncert.

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.
FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7172—7173
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

O premogarjih, pilulah in sličnih stvareh

Springfield, Ill. — Poletje je na pragu in z njim vročina, ki je nas že obiskala. Narava je v zelenju in vse, kar je v skladu s naravo, se je veseli. Premogariji v Illinoisu smo v poletju večinoma na počitnicah tudi če ni stavke. Deležni so jih tako člani UMW kot člani Progressivne unije. Trajajo do jeseni, včasih kar do zime. Le malo rudarjev v tistih par mesecih zasluži kaj prida. Zaslужke večine ni vreden piškavega oreha.
Sploh pa družbe zdaj ne potrebujejo veliko premogarjev. Saj delajo stroji.
Slabo za premogarije je obstojanje dveh unij. Premogovniške družbe imajo piknik radi tega. Neki miner je v rovu omenil tovarišem, da bi bilo boljše za nas ko bi se obe uniji združili, kajti v obema smo premogariji. Vse bolj enostavno bi postalo za premogarije pod eno unijo. Marsikdo je izrazil, da je enakega mnenja. Ko je kompanija o tej agitaciji izvedela, je vse tiste premogarije poslala na dopust. Družba hoče tako in tako tudi ostane, dokler bodo delavci pokorni kot so Mussoliniju in Hitlerju. Rudarji v drugih državah ne razumejo razmer illsnoiskih premogarjev. Ako ima delavec dandanes količjak primerne stalno delo s plačo, je srečen kot da bi bil v nebesih. Premogariji pa se bi morali potruditi, da bi tudi oni imeli od strojev saj malo koristi.
Ne bom pozabil na vest v časopisih lansko leto, kako je neki profesor v New Yorku izumil pilule, ki bodo nadomestile jedila. Kadar bo njegova iznajdba izpopolnjena, bo dal pilule v promet. Pravijo, da bodo silno poceni, torej ravno prav za nezaposlene premogarije, katerim se bodo morali potem pridružiti tudi mesarji, groceristi, kuharice itd. Vzel bo vsaki po eno pilulo trikrat dnevno, pa bo želodec nasičen. Ker ljudem ne bo več treba rabiti zob, bodo morali tudi dentisti jesti take pilule.
Anton Gorenc.

Mrs. Frances Godina v bolnišnici

CHICAGO. — Mrs. Frances Godina, žena upravnika Prosvete in članica kluba št. 1, je nedavno prestala težko operacijo. Zdravi se v Women and Children bolnišnici na 1600 W. Maypol Ave. blizu Union parka. Želimo ji, da kmalu okreva.

Konvencija YPSL
Konvencija soc. mladinske lige se bo vršila 1.-4. septembra v Clevelandu.

Listen to and Advertise over PALANDECH'S YUGOSLAV RADIO Folk Songs and Music Tamburitza Orchestra
Station WWAE, Every Sunday 1 to 2 536 S. Clark St., Chicago — Har. 3006

MILLER'S CAFE
5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kozjka. — Fina postrežba.
Dobra godba.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTAM
USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto. \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt letja; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

NASLOV ZA LIST IN TAJNISTVO JE: 2657 So. Lawndale Avenue Chicago, Illinois

Mexican Government Makes a Payment

In the propaganda against Mexico which has flooded the United States for more than a year it has been asserted that the Mexican government has no intention of meeting its financial obligations.

The foreign oil properties were expropriated by that government over a year ago. The propaganda was designed to make public sentiment in favor of the return of the properties to their American and British owners.

Apparently it has not had the desired effect, or at any rate has not come up to expectations, as the companies have in the past few months been negotiating with the Mexican government for an arrangement short of the complete return of the properties, an arrangement which would enable the companies to operate the properties for about half a century, receiving the profits during that period, and then turn them over to the Mexican government without strings.

It is admitted that Mexico is a poor country, as compared with the United States, and that it is hard for it to pay its bills. In a way, American capital has helped Mexico, by developing industries, but it has also helped to impoverish that country by funneling profits out of it into the pockets of the foreign owners of such industries. It is true that the Mexican government has had difficulty in meeting its foreign obligations and has had to refund some of them. It is not, however, a plain deadbeat, as the propaganda would seem to indicate.

A very inconspicuous item in the newspapers of late indicates that the Mexican government wants to meet its foreign obligations and is making a genuine effort to do so. The item said that the government of President Cardenas announced the payment of \$1,000,000 to the government of the United States, as the first installment on more than \$10,000,000 owed by Mexico to Americans for expropriated agricultural lands. A government that wants to be a deadbeat does not pay million-dollar installments. — Milwaukee Post.

Consumer Notes

A Column of Useful Household Information

Rules For Keeping Vitamin Preparations

Vitamin preparations—particularly those containing Vitamin A—lose Vitamin A potency if left exposed to air and light, especially in a warm place.

The reason most cod-liver oils come in darkly colored bottles or in opaque wrappings is to prevent deterioration by light.

But no matter how the bottle is wrapped, keep the cod-liver oil in a cool, dry, dark place. Vitamin A is easily destroyed when warmed or exposed to the air or light; Vitamin D is not readily destroyed. But the two come together in cod-liver oil.

Cod-liver oil is best kept in a refrigerator; capsules and tablets with Vitamin A content likewise. Next best storage spot is a cool place away from the light.

Don't keep the cod-liver oil bottle open any longer than necessary. It should be kept tightly closed whenever it is not being used.

Canadian Consumers Have Their Canned Goods Graded

Canadian consumers know exactly what quality they get when they buy canned fruits and vegetables.

Canada has a grade-label law which requires all canned fruits and vegetables, honey, maple syrup,

maple sugar, eggs, fresh fruits, and fresh vegetables to indicate their quality on their labels.

Thus in letters no less than 3/4 of an inch in height for most cans, and in letters no less than 1/4 inch high for cans of 10 ounces and under, these are the grade designations that must be put on all canned fruits and vegetables sold to Canadian consumers:

"Fancy," for those that are as nearly perfect as possible.

"Choice," on the cans containing food of the next highest quality, foods which score very high in flavor, but which are irregular in size or shape.

"Standard," for food of good quality and good maturity, but not so handsome in appearance.

"Substandard," for foods packed from clean, sound fruits and vegetables which are not uniform in maturity, color, or size.

The result of the Canadian law is to give to Canadian consumers a guarantee of wholesomeness covering all these canned food products.

Quality grades for American-canned fruits and vegetables have been developed by the U. S. Department of Agriculture. No canner is required to use them, however, but many do. If consumers ask their grocers for Grade A, B, or C, more grocers would supply them.

CO-OP EMPLOYES AND UNIONS

From the Co-operative Builder

Organizers of the American Federation of Labor report monthly to national headquarters. On the blank which the organizers use for this purpose there recently appeared a new question:

"Report any co-operative in which unions are interested. Are the employees of the co-operative organized?"

This query would seem to reveal the AFL's growing interest in co-operatives, an interest which has repeatedly been affirmed in resolutions at AFL conventions, in literature advocating co-operatives, and other ways.

Sometimes union officials fail to endorse co-operatives because these unions have contractual relations with private businesses, which they fear may be disturbed if they advocate a type of enterprise which profit business hates. But such union officials are overtimid. Neither of the national labor federations have taken this stand.

In every country where consumers' co-operation has developed to a high degree, its main strength has been among the organized workers. There is no reason to think it will be otherwise in the United States.

The purpose of co-operation and of unionism dovetail perfectly. Unionism increases the dollar wage and co-operation increases the buying power of each dollar. Both provide schools of democracy in which the workers learn to run their own economic affairs co-operatively. They

are natural allies. The farm organizations, having the same basic purpose, also enter into the alliance.

Hence, unions and co-operatives should strive to be of mutual aid to another. The unions should educate their members to be co-operators, and the co-ops should educate their members and employees to be unionists.

Both unions and co-ops have a stake in such mutual action. If many unionists join a co-op, they naturally influence the management of the co-op to be pro-union in its employment and buying policies. Likewise, if co-op employees and members join the unions, they are then in a position to inculcate the co-operative viewpoint in the union movement.

For this reason we think that co-operatives should not be "neutral" toward labor unions, should not merely follow a hands-off policy as regards their employees' affiliation with unions, but should encourage them to affiliate. Only in this way can that greater co-operative-labor movement, which includes the organization of both producers and consumers and which is the ardent desire of co-operative idealists, be attained.

War sweeps away human multitudes as insects; tramples them down as grass; mocks at the right, and does not deign a thought to their woes.—William Ellery Channing.

Truth will not make us rich, but it will make us free.—Will Durant.

IMPORTANT DECISIONS MADE AT J. S. F. MEET

Chicago, Ill. — Among other important subjects discussion at the JSF conference held at the Slovene Labor Center, May 28, was the coordinating of dramatic groups functioning among our people under increased hardship in the cities of Chicago, Milwaukee and Waukegan. The following committee was elected to work toward increasing and improving cultural and dramatic activities: Martin Judnich and Andrew Mosek of Waukegan; Ivan Molek and Josko Oven of Chicago; and Leonard Alper and Kristina Podjavorsek of Milwaukee.

About forty delegates and visitors attended the meet. The time and place for the next conference was set for Waukegan in the Fall of the year.

Secretary of the conference, Anton Garden, was re-elected.

PIONEER LODGE MOONLIGHT PICNIC

Chicago, Ill.—Stezinar's Red Gate Grove in Willow Springs will be the scene of boundless joy and merriment this Saturday night—June 10—when the Pioneer Lodge moonlight picnic gets under way.

A large group of SNP'ers who follow the Pioneer affairs are looking ahead to the date with great anticipation.

A very good band has been secured and admission is only 15c with a courtesy ticket which can be secured from lodge members.

Come along and invite your friends your friend's friends.

Pa. Socialists To Hold State Meet Sept. 24

PITTSBURGH, Pa.—The Pennsylvania executive committee of the Socialist party met in Pittsburgh on Sunday, May 14, and laid plans for the state convention.

The convention will be held on Sunday, Sept. 24, at a location to be determined by the state action committee. A constitution committee was set up to revise the Pennsylvania constitution in line with the model Illinois constitution, and present their report to the convention.

10,435 Signatures Needed

The committee voted to run a petition campaign in August to keep the party on the ballot. It will be necessary to obtain 10,435 signatures in a period of 30 days. This is several thousand less than were necessary last fall, when the party obtained over 16,000 signatures. The petition campaign will begin July 24, and end August 23.

A report was given to the executive committee on the new local in Reading, stating that most of its members are still members of the Social Democratic Federation. A committee of Jesse Holmes, Leon Shull and Bill Hollister was elected to work with Norman Thomas and David Felix of the NEC toward a solution of this matter.

Support La Follette Amendment

The committee voted to establish a monthly mimeographed bulletin to be issued to all branch secretaries, as an informational and educational publication, the first issue to come out in May if feasible.

In addition, the committee voted to ask all branches in the state to take up the question of the La Follette war referendum amendment at their next meetings, since the amendment will soon be voted on in the senate. A directive bulletin on ways of applying pressure for the war referendum will be sent out by the state office.

Cleveland Youth Groups To Present Concert In Pittsburgh, Pa. June 11.

Cleveland, O.—On Sunday, June 11th the American Slovene United Youth Chorus of Cleveland, numbering 300 singers, will journey to Pittsburgh, Pennsylvania, to present one of the finest concerts in its history. The combined seven choral groups will render 34 songs in the American, Slovene, Croatian, Serbian, Bohemian, Slavish and Russian languages.

The concert will be held in Soldiers and Sailors Memorial Hall, Schenley Park, Pittsburgh, Pa. Mr. Louis Seme, director, will raise his baton promptly at 4 P. M. (day-light saving time) and the well-known pianists, Miss Elsie Artel, and Miss Mary Gorance, will accompany the chorus.

On this occasion a special train will leave Cleveland at 6:30 A. M. June 11th.

Friends and music lovers are invited to make the trip. Round trip tickets are being sold at \$2.50 and may be procured from any secretary of the individual choruses or at the Frank Cherno Jewelry Co., 6401 St. Clair Ave., or you may call He. 0465 or Mi. 2946 and make reservations.

Anne Traven.

The American people had an opportunity to see for themselves what some of the various patriotic American organizations are doing. The exposure was made by Major General Moseley when he testified before the infamous Dies investigating committee. There isn't any question of a doubt but that all of these American patriotic organizations are developing Fascists and Fascist minded people. As soon as they secure sufficient money from the economic royalists they will be able to form their military units and use them to attack radical and foreign organizations. The question of American Fascism is much more serious than the average American understands it to be. When the blue-bloods gather at their various resorts one of their pet subjects naturally would be, to stop the reforms Mr. Roosevelt has begun and certainly to take action to prevent America from getting into the hands of the farmer, labor and radical groups. General Moseley's statements were not at all unsuspecting. They believe in a dictatorial government, they admire such figures as Hitler and they are for an American Fascist dictatorship whereby the rich will break every law and order to step all over the working people and to throttle their progressive organizations and political and economic efforts. The American working man has every reason to beware just such men as Major Moseley because this man has had army experience and doesn't seem to be satisfied with an easy income from the United States Government. He is prepared for action and is willing to struggle against the great mass of workers.

We are happy to note that the JSF Conference for the Wisconsin-Illinois District held Sunday, May 28th was so well attended. It is necessary in these trying hours to consolidate our forces and prepare to lead the way to bring the progressive message before our workers. It is very desirable that these conferences in other localities take on the semblance of the united effort for the cause of labor. It would be well that our people everywhere realize the necessity to coordinate their efforts and to utilize their organizations so as to bring our message to the greatest number of people. Some times we nearly despair. The confusion that has arisen in the ranks of the working classes and the splits and divisions have given rise to lethargy. Gradually we will have to rebuild and reorganize our forces and these conferences can serve a very good purpose in that direction.

Last Friday night the executive committee of the Yugoslav Socialist Federation held its monthly meeting at the Center. It was definitely decided to hold the National JSF Congress in Chicago on September 16th and 17th. Notices of the consolidation of Branches 114 and 115 of Detroit was received and it was hoped that the consolidation may bring back more activity among our people. A statement of the position of the Yugoslav Socialist Federation was read and adopted with reference to unemployment, insecurity and the general conditions in which we find ourselves and the futile efforts of the various would-be-saviours who are taking advantage of the hard times to bamboozle the working masses. The session was lively and lengthy. The need for traveling solicitors and agitators was keenly felt.

Cook County Socialists have picked

up an alert organizer and as a result there is considerable more activity in the County Organization. We have hopes that the era of divisions is behind us and that old and young will rejoin their Socialist groups and help us carry on. Out of all of the confusion in the world we should be the last to make things worse. Rather, there is every reason to believe that the Socialists can still find a common ground on which to plow these fertile fields for the advancement of the great masses. Loads and loads of work are ahead of us while many comrades are idle. We have to learn to apply ourselves more readily.

It is in order to invite our many friends to spend an evening amid the pleasant surroundings at the Slovene Labor Center. The grass and the shrubs are well filled out now and the ballina courts hum with activity. The flower beds are also fixed up so that you can sit around in reasonably nice surroundings and lively atmosphere.

Children of Poor Show High Ability in Art

Underprivileged and half-starved children of New York's East Side show a remarkable aptitude for creative work in art when given an opportunity to do so, showing again that it is poverty with its attendant lack of an even break, not inferior mental endowment, that keeps large sections of the working class in ignorance.

Speaking of these children, largely descendants of old-time Jewish settlers from Spain and Portugal, a Federal Act Project release says: "These ingenious youngsters evidence their joy in art training by introducing new recruits to the classes daily. As a result of the mass enthusiasm displayed, it has been found necessary upon occasion to resort to 'bribes' in order to keep the already overtaxed facilities and overcrowded classrooms from being deluged beyond capacity with eager students. Mr. Samuels will promise a neophyte who is willing to relinquish his regular period that the reward will follow next time; the child will be 'granted' the privilege of remaining after school upon that occasion in order to work longer."

"Coming for the most part, from poverty-stricken East Side Sephardic families, these boys and girls show great aptitude for creative expressions. With malnutrition the rule rather than the exception, the hunger for self-expression seems to have increased.

"Special pride is taken by the children in the fact that the presses used for etching and block printing were constructed at the settlement house by the more mechanically minded members of the classes."

"We can't go to war now," Will Rodgers once said, "we haven't got a slogan."

Important Notice!

Cleveland, O.—Members of Branch 27 JSF, are hereby notified that the date of the regular Branch meeting has been postponed to the second Friday of the month, June 9, at 8 P. M. in Branch headquarters.

Josephine Turk, Sec'y.

NATIONAL GUARD TROOPS AT WORK

A truckload of picketing miners in Harlan, Kentucky, being sent to a Harlan jail, at the point of national guardsmen's guns.

Your World and Mine

By NORMAN THOMAS

The New Deal has come to a complete standstill in its domestic policy. It has accepted a defensive role in the face of the complete failure of its type of reformed capitalism to conquer poverty and unemployment. Roosevelt has turned his attention to armament economics and the effort to make America an armed messiah. The end of that effort will be tragedy.

It is increasingly probable that the Democrats will nominate some middle-of-the-road candidate, scarcely to be distinguished from the Republican candidate in 1940.

There is, therefore, a revival of speculation about a third party, primarily farmer and labor in composition. But all such talk as I have heard ends with the discouraging note, "the fight in labor's own ranks deems any effort for a labor party." This is part of the price we pay for labor's civil war.

Travers Clement

I should like to extend greetings to Travers Clement, who begins work as national secretary of the party. He has a hard job ahead and needs the support of all of us. He takes the job, as some of us know, at a very real sacrifice, which he would not himself want mentioned. Certainly there are no differences of opinion or policy in the party enough to keep all of us from getting behind the national office in a big drive for Socialism.

F. D. R.'s Letter

European politics become more and more complicated and have less and less to do with democracy. Roosevelt's letter to the dictators was admirable in substance, but unfortunately in tone and timing. It was far better calculated to build up a case for himself than to bring about conference or to alienate the people of Germany and Italy from the dictators. For home consumption the dictators were able to make effective reply.

Meanwhile it becomes more and more uncertain how the nations will line up. The removal of Litvinoff from office adds weight to the charges of Wrivitsky and others that, at heart, Stalin prefers one with Chamberlain and Daladier.

Naturally he wants the best terms he can get for support in Asia from the so-called democracies which in turn hesitate to make Japan their enemy.

Undoubtedly Stalin would like to see Chamberlain and Hitler destroy each other even as Chamberlain would like to see Hitler's Germany reduce Stalin's Russia to impotence. The smaller nations are looking out for their interests as best they can. Despite the axis, Italy and Germany are both fortifying each its own side of the Brenner Pass. The arms trade goes cheerfully on.

Italy has just delivered a naval vessel to Russia, and Chamberlain is said to be interested in the chemical side of the German armament ring.

Arms Traffic

Under these circumstances it is sheer madness to talk about collective security for democracy or to assume that American trade in arms can be confined only to the virtuous

Slovene Labor Center Garden in New Dress

Chicago, Ill.—When Spring came 'round and found our garden bare and rather empty and our former gardener, Mike Reading, living way out on the Pacific coast, in the beautiful state of California, what to do about it was, for a time, a quite perplexing problem.

Perennials, survivors of many seasons, were ready to burst into life at the first touch of Spring, none the worse for the long cold winter, it seemed. But, they alone, do not make for a beautiful garden. Many other varieties of plants and flowers had to be selected.

About the time we were thoughtfully pondering the situation, came to the rescue suddenly one of our reliable old comrades, John Chema-zar, who, like Mike, too, would rather putter around in a flower garden than eat.

The flower bed situated in the very center of our garden is again filled with cannas, both the yellow and red King varieties, set off with a border of flaming red salvia. Beds of asters and azaleas will brighten up another section of the garden to which, also, a border of brilliant scarlet has been set.

Along the ballina courts where peonies of various colors hold sway, another row of petunias, large pure white, delicate blue and bright rose red flowers with fringed petals, have been set.

Along the front entrance, new life and beauty has been created with bright red geraniums, making the Center, all in all, a scene resplendent in all its beauty and admired by all. J. D.

nations. Which are they? Who knows whether the airplanes England and France are buying in the United States will be used against the Germans or the Arabs and the Indians? Who knows whether American arms will not be resold to the Fascists or release an equivalent amount of French and English supplies for sale to the Fascists?

The one good thing about the whole mess is that more and more Americans are coming to see that we can serve democracy and humanity far better by keeping out of this hell's broth than by getting in. They are also beginning to see that no politician has a right to talk about American participation in economic warfare in favor of one group of belligerents as against another who is not willing to count on the probability that such economic warfare will lead to military warfare.

Our duty is steadily clearer. To keep America out of war we should decrease presidential discretion, give the people the right to vote on entry into war, and strengthen, not weaken, our neutrality legislation. We must accompany these measures by far more efficient warfare on unemployment here at home, by far more generous treatment of refugees and far more vigorous leadership, looking towards world conference on disarmament and economic readjustment.

FRITZ KUHN'S HITLER BUND READY TO TAKE OVER U. S. A.

Fritz Kuhn, Nazi Bund Fuehrer, was attending a luncheon of the Board of Trade in the Biltmore Hotel in New York last winter, where Congressman Martin Dies, chairman of the House Committee on un-American Activities, was the principal speaker. Dies saw Kuhn and sent him a note that said: "I shall have to attack you." The Bund fuehrer wrote back a note: "Go ahead, but don't go too far or I stand up and mention one name."

This was the story told by Fritz Kuhn to Bryce Oliver in an interview appearing in "Ken" for May 18. Mr. Oliver, commenting on this story, says: "Here was the leader conceded to be the head of the Nazi movement in the United States actually proclaiming that he could force a member of the House of Representatives to tone down an attack on the Nazis."

Mr. Oliver went to Washington and asked Congressman Dies about it. "I must confess," says Mr. Oliver, "that I was not entirely satisfied with the reply I received, although it was certainly a denial." Congressman Dies explains his failure to push his investigation of Kuhn by saying that "Kuhn's just another chiseler getting the dollars out of suckers and I don't feel like giving him advertising."

But Mr. Oliver finds that Kuhn is being investigated by three executive branches of the government — the Navy Department, the Interior Department and the Department of Justice.

"The Navy Department," Mr. Oliver says, "was keeping a close watch on Bund operations along the South California Coast, and inquiries concerning Kuhn, directed to me by the Federal Bureau of Investigation, were evidence enough that the Department of Justice fails to appreciate Dies' complacent attitude toward Fritz Kuhn and the Amerika-deutscher Bund."

Kuhn himself gave the reason for the watchfulness of the Interior Department into the Bund activities. He explained how the Nazis are setting up radio stations in this country for spreading the Nazi gospel. "We are going to have our own radio station," Kuhn confided. "In fact, we already have build the foundation for a 50,000-watt station in New Jersey. . . . We will eventually have six 50,000-watt stations right across the country."

"But," asked Mr. Oliver, "what about the Federal Communications Commission? You can build a station but how will you get the license to broadcast?"

"We won't need a license. All except the New Jersey station will be on Indian lands. I am working with the Indians."

Kuhn is confident. "I make you this prediction," he said, "Within one year you will be out on the street corner defending yourself with a machine gun on one side or the other. You think order will be kept by the army and your great navy? Maybe you would be surprised to know that your army and your navy can be turned over tomorrow. Tomorrow!"

Indians, radio stations, machine guns within a year, tied to the movement "to make a clean sweep of the Jews," are woven into the Nazi pattern. The Bund assures Germany "that eight million Germans in America will soon be in a position to redeem the United States for the German race!"

And yet—maybe not quite so soon! —Advance.